

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

KODU- JA TÖÖKORRAD

EUROOPA KOHTU KODUKORD

Sisukord

	<i>Lk</i>
EELSÄTTED	9
Artikkel 1. Mõisted	9
Artikkel 2. Kodukorra ulatus	10
I JAOTIS EUROOPA KOHTU KORRALDUS	10
1. PEATÜKK KOHTUNIKUD JA KOHTUJURISTID	10
Artikkel 3. Kohtunike ja kohtujuristide ametiaja algus	10
Artikkel 4. Vande andmine	10
Artikkel 5. Pühalik kohustus	10
Artikkel 6. Kohtuniku või kohtujuristi ametist tagandamine	10
Artikkel 7. Ametialase vanemuse järjestus	10
2. PEATÜKK EUROOPA KOHTU PRESIDENT, KODADE MOODUSTAMINE JA PEAKOHTUJURISTI NIMETAMINE	10
Artikkel 8. Euroopa Kohtu presidendi ja asepresidendi valimine	10
Artikkel 9. Euroopa Kohtu presidendi pädevus ja kohustused	11
Artikkel 10. Euroopa Kohtu asepresidendi pädevus ja kohustused	11
Artikkel 11. Kodade moodustamine	11
Artikkel 12. Kodade presidentide valimine	11
Artikkel 13. Euroopa Kohtu presidendi ja asepresidendi takistatus	11
Artikkel 14. Peakohtujuristi nimetamine	11
3. PEATÜKK KOHTUASJADE MÄÄRAMINE ETTEKANDJA-KOHTUNIKELE JA KOHTUJURISTIDELE	11
Artikkel 15. Ettekandja-kohtuniku määramine	11
Artikkel 16. Kohtujuristi määramine	12
4. PEATÜKK KAASETTEKANDJAD	12
Artikkel 17. Kaasettekandjad	12
5. PEATÜKK KOHTUKANTSELEI	12
Artikkel 18. Kohtusekretäri ametissenimetamine	12

	<i>Lk</i>
Artikkel 19. Asekohtusekretär	12
Artikkel 20. Kohtusekretäri pädevus ja kohustused	12
Artikkel 21. Registri pidamine	12
Artikkel 22. Tutvumine registriga ning kohtuotsuste ja -määrustega	13
6. PEATÜKK EUROOPA KOHTU TÖÖKORRALDUS	13
Artikkel 23. Euroopa Kohtu istungite koht	13
Artikkel 24. Euroopa Kohtu töökalender	13
Artikkel 25. Üldkoosolek	13
Artikkel 26. Protokolli koostamine	13
7. PEATÜKK KOHTUKOOSSEISUD	13
1. jagu. Kohtukoosseisude moodustamine	13
Artikkel 27. Suurkoja koosseis	13
Artikkel 28. Kolmest ja viiest kohtunikust koosnevate kodade koosseis	14
Artikkel 29. Kohtukoosseis seotud asjades või asja üleandmise korral	14
Artikkel 30. Koja presidendi takistatus	14
Artikkel 31. Kohtukoosseisu liikme takistatus	14
2 jagu. Nõupidamised	14
Artikkel 32. Nõupidamiste kord	14
Artikkel 33. Nõupidamisel osalevate kohtunike arv	15
Artikkel 34. Suurkoja kvoorum	15
Artikkel 35. Viiest ja kolmest kohtunikust koosnevate kodade kvoorum	15
8. PEATÜKK KEELTEKASUTUSE KORD	15
Artikkel 36. Kohtumenetluse keeled	15
Artikkel 37. Kohtumenetluse keele kindlaksmääramine	15
Artikkel 38. Kohtumenetluse keele kasutamine	16
Artikkel 39. Kohtusekretäri vastutus keeleküsimumustes	16
Artikkel 40. Euroopa Kohtu väljaannetes kasutatavad keeled	16
Artikkel 41. Autentsed tekstid	16
Artikkel 42. Euroopa Kohtu tõlketalitus	16
II JAOTIS ÜLDISED MENETLUSSÄTTED	16
1. PEATÜKK ESINDAJATE, NÕUSTAJATE JA ADVOKAATIDE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED	16
Artikkel 43. Privileegid, puutumatus ja soodustused	16
Artikkel 44. Poolte esindajate staatus	17
Artikkel 45. Puutumatus äravõtmine	17
Artikkel 46. Menetlusest kõrvaldamine	17

	<i>Lk</i>
Artikkel 47. Ülikooli õppejõud ja põhikohtuasja pooled	17
2. PEATÜKK KÄTTETOIMETAMINE	17
Artikkel 48. Kättetoimetamise viisid	17
3. PEATÜKK TÄHTAJAD	18
Artikkel 49. Tähtaegade arvutamine	18
Artikkel 50. Hagi institutsiooni õigusakti peale	18
Artikkel 51. Tähtaeg seoses suurte vahemaadega	18
Artikkel 52. Tähtaegade määramine ja pikendamine	18
4. PEATÜKK KOHTUASJADE MENETLEMISE ERINEVAD VIISID	18
Artikkel 53. Kohtuasjade menetlemise viisid	18
Artikkel 54. Kohtuasjade liitmine	18
Artikkel 55. Menetluse peatamine	18
Artikkel 56. Kohtuasja otsustamise edasilükkamine	19
5. PEATÜKK MENETLUSE KIRJALIK OSA	19
Artikkel 57. Menetlusedokumentide esitamine	19
Artikkel 58. Menetlusedokumentide pikkus	19
6. PEATÜKK ESIALGNE ETTEKANNE JA KOHTUKOOSSEISU MÄÄRAMINE	19
Artikkel 59. Esialgne ettekanne	19
Artikkel 60. Asja määramine kohtukoosseisule	20
7. PEATÜKK MENETLUST KORRALDAVAD MEETMED JA MENETLUSTOIMINGUD	20
1. jagu. Menetlust korraldavad meetmed	20
Artikkel 61. Menetlust korraldavad meetmed, mille võtmise otsustab Euroopa Kohus	20
Artikkel 62. Menetlust korraldavad meetmed, mille võtmise otsustab ettekandja-kohtunik või kohtujurist	20
2. jagu. Menetlustoimingud	20
Artikkel 63. Menetlustoimingute teostamise otsustamine	20
Artikkel 64. Menetlustoimingute kindlaksmääramine	20
Artikkel 65. Menetlustoimingute teostamisel osalemine	20
Artikkel 66. Tunnistajate ütlused	21
Artikkel 67. Tunnistajate ärakuulamine	21
Artikkel 68. Tunnistaja vanne	21
Artikkel 69. Rahatrahv	21
Artikkel 70. Ekspertiis	21
Artikkel 71. Eksperdi vanne	21
Artikkel 72. Tunnistaja või eksperdi taandamine	21
Artikkel 73. Tunnistaja ja eksperdi kulud	21

	<i>Lk</i>
Artikkel 74. Menetlustoimingute teostamise istungi protokoll	22
Artikkel 75. Menetluse suulise osa avamine pärast menetlustoimingute lõpetamist	22
8. PEATÜKK MENETLUSE SUULINE OSA	22
Artikkel 76. Kohtuistung suuliste seisukohtade ärakuulamiseks	22
Artikkel 77. Ühine kohtuistung	22
Artikkel 78. Kohtuistungi juhtimine	22
Artikkel 79. Kinnine kohtuistung	22
Artikkel 80. Küsimused	22
Artikkel 81. Kohtuistungi lõpetamine	22
Artikkel 82. Kohtujuristi ettepaneku esitamine	22
Artikkel 83. Suulise osa avamine või uuendamine	22
Artikkel 84. Kohtuistungi protokoll	23
Artikkel 85. Kohtuistungi salvestamine	23
9. PEATÜKK KOHTUOTSUSED JA -MÄÄRUSED	23
Artikkel 86. Kohtuotsuse kuulutamise kuupäev	23
Artikkel 87. Kohtuotsuse sisu	23
Artikkel 88. Kohtuotsuse kuulutamine ja kättetoimetamine	23
Artikkel 89. Kohtumääruse sisu	23
Artikkel 90. Kohtumääruse allkirjutamine ja kättetoimetamine	24
Artikkel 91. Kohtuotsuste ja -määruste jõustumine	24
Artikkel 92. Avaldamine Euroopa Liidu Teatajas	24
III JAOTIS EELOTSUSETAOTLUSED	24
1. PEATÜKK ÜLDSÄTTED	24
Artikkel 93. Kohaldamisala	24
Artikkel 94. Eelotsusetaotluse sisu	24
Artikkel 95. Anonüümsus	24
Artikkel 96. Eelotsusemenetluses osalemine	24
Artikkel 97. Põhikohtuasja pooled	24
Artikkel 98. Eelotsusetaotluse tõlkimine ja kättetoimetamine	25
Artikkel 99. Vastamine põhistatud määrusega	25
Artikkel 100. Euroopa Kohtusse pöördumine	25
Artikkel 101. Selgituste küsimine	25
Artikkel 102. Eelotsusemenetluse kulud	25
Artikkel 103. Kohtuotsuste ja -määruste parandamine	25
Artikkel 104. Eelotsuste tõlgendamine	25

	<i>Lk</i>
2. PEATÜKK EELOTSUSE KIIRENDATUD MENETLUS	26
Artikkel 105. Kiirendatud menetlus	26
Artikkel 106. Menetlusdokumentide edastamine	26
3. PEATÜKK EELOTSUSE KIIRMENETLUS	26
Artikkel 107. Eelotsuse kiirmenetluse kohaldamisala	26
Artikkel 108. Kiirmenetluse kohaldamise otsustamine	26
Artikkel 109. Kiirmenetluse kirjalik osa	26
Artikkel 110. Kättetoimetamine ja teavitamine pärast menetluse kirjaliku osa lõpetamist	27
Artikkel 111. Menetluse kirjaliku osa ärajätmine	27
Artikkel 112. Asja sisuline lahendamine	27
Artikkel 113. Kohtukoosseis	27
Artikkel 114. Menetlusdokumentide edastamine	27
4. PEATÜKK TASUTA ÕIGUSABI	27
Artikkel 115. Tasuta õigusabi taotlus	27
Artikkel 116. Tasuta õigusabi otsustamine	27
Artikkel 117. Tasuta õigusabi andmiseks makstavad summad	28
Artikkel 118. Tasuta õigusabi tagasivõtmine	28
IV JAOTIS HAGID	28
1. PEATÜKK POOLTE ESINDAMINE	28
Artikkel 119. Kohustus olla esindatud	28
2. PEATÜKK MENETLUSE KIRJALIK OSA	28
Artikkel 120. Hagiavalduse sisu	28
Artikkel 121. Dokumentide kättetoimetamisega seotud teave	28
Artikkel 122. Hagiavalduse lisad	28
Artikkel 123. Hagiavalduse kättetoimetamine	29
Artikkel 124. Kostja vastuse sisu	29
Artikkel 125. Dokumentide edastamine	29
Artikkel 126. Replik ja vastureplik	29
3. PEATÜKK VÄITED JA TÕENDID	29
Artikkel 127. Uued väited	29
Artikkel 128. Tõendid ja nende pakkumine	29
4. PEATÜKK MENETLUSSE ASTUMINE	29
Artikkel 129. Menetlusse astumise ese ja tagajärjed	29
Artikkel 130. Menetlusse astumise avaldus	30
Artikkel 131. Menetlusse astumise avalduse lahendamine	30

	<i>Lk</i>
Artikkel 132. Kirjalike seisukohtade esitamine	30
5. PEATÜKK KIIRENDATUD MENETLUS	30
Artikkel 133. Kiirendatud menetluse kohaldamise otsustamine	30
Artikkel 134. Menetluse kirjalik osa	30
Artikkel 135. Menetluse suuline osa	30
Artikkel 136. Asja sisuline lahendamine	31
6. PEATÜKK KOHTUKULUD	31
Artikkel 137. Otsus kohtukulude kohta	31
Artikkel 138. Kohtukulude jaotamise üldreeglid	31
Artikkel 139. Põhjendamatult või pahatahtlikult tekitatud kulud	31
Artikkel 140. Menetlusse astujate kohtukulud	31
Artikkel 141. Kohtukulud hagist loobumise korral	31
Artikkel 142. Kohtukulud lahendi tegemise vajaduse äralangemisel	31
Artikkel 143. Menetlusega seotud kulud	31
Artikkel 144. Hüvitamisele kuuluvad kulud	31
Artikkel 145. Hüvitamisele kuuluvate kulude vaidlustamine	31
Artikkel 146. Maksevahendid	32
7. PEATÜKK POOLTE KOKKULEPE, HAGIST LOOBUMINE, KOHTULAHENDI TEGEMISE VAJADUSE ÄRALANGEMINE JA MENETLUSKÜSIMUSED	32
Artikkel 147. Poolte kokkulepe	32
Artikkel 148. Hagist loobumine	32
Artikkel 149. Kohtulahendi tegemise vajaduse äralangemine	32
Artikkel 150. Avalikust huvist tulenev asja läbivaatamist takistav asjaolu	32
Artikkel 151. Vastuväited ja menetlusküsimused	32
8. PEATÜKK TAGASELJAOTSUS	32
Artikkel 152. Tagaseljaotsus	32
9. PEATÜKK KOHTUOTSUSTE JA -MÄÄRUSTEGA SEOTUD TAOTLUSED JA AVALDUSED	33
Artikkel 153. Pädev kohtukoosseis	33
Artikkel 154. Kohtulahendi parandamine	33
Artikkel 155. Lahendamata jätmine	33
Artikkel 156. Kaja	33
Artikkel 157. Kohtulahendi vaidlustamine kolmanda isiku poolt	33
Artikkel 158. Tõlgendamine	34
Artikkel 159. Teistmine	34
10. PEATÜKK ÕIGUSAKTI KOHALDAMISE PEATAMINE JA MUUD AJUTISED MEETMED	34
Artikkel 160. Õigusakti kohaldamise peatamise või ajutiste meetmete taotlus	34
Artikkel 161. Taotluse lahendamine	35

	<i>Lk</i>
Artikkel 162. Täitmise peatamise või ajutiste meetmete kohaldamise määrus	35
Artikkel 163. Asjaolude muutumine	35
Artikkel 164. Uus taotlus	35
Artikkel 165. ETL artiklite 280 ja 299 ning EAA artikli 164 alusel esitatud taotlus	35
Artikkel 166. EAA artikli 81 alusel esitatud taotlus	35
V JAOTIS APELLATSIOONKAEBUSE ESITAMINE ÜLDKOHTU LAHENDI PEALE	35
1. PEATÜKK APELLATSIOONKAEBUSE VORM, SISU JA NÕUDED	35
Artikkel 167. Apellatsioonkaebuse esitamine	35
Artikkel 168. Apellatsioonkaebuse sisu	35
Artikkel 169. Apellatsioonkaebuse nõuded, väited ja argumendid	36
Artikkel 170. Nõuded appellatsioonkaebuse põhjendatuks tunnistamise korral	36
2. PEATÜKK VASTUS APELLATSIOONKAEBUSELE, REPLIIK JA VASTUREPLIIK	36
Artikkel 171. Apellatsioonkaebuse kättetoimetamine	36
Artikkel 172. Pooled, kes võivad esitada vastuse appellatsioonkaebusele	36
Artikkel 173. Vastuse sisu	36
Artikkel 174. Vastuse nõuded	36
Artikkel 175. Repliiik ja vasturepliiik	36
3. PEATÜKK VASTUAPELLATSIOONKAEBUSE VORM, SISU JA NÕUDED	36
Artikkel 176. Vastuapellatsioonkaebus	36
Artikkel 177. Vastuapellatsioonkaebuse sisu	36
Artikkel 178. Vastuapellatsioonkaebuse nõuded, väited ja argumendid	37
4. PEATÜKK VASTUAPELLATSIOONKAEBUSELE JÄRGNEVAD MENETLUSDOKUMENDID	37
Artikkel 179. Vastus vastuapellatsioonkaebusele	37
Artikkel 180. Vastuapellatsioonkaebusele järgnev repliiik ja vasturepliiik	37
5. PEATÜKK APELLATSIOONKAEBUSED, MIS LAHENDATAKSE KOHTUMÄÄRUSEGA	37
Artikkel 181. Ilmselt vastuvõetamatu või ilmselt põhjendamatu appellatsioonkaebus või vastuapellatsioonkaebus	37
Artikkel 182. Ilmselt põhjendatud appellatsioonkaebus või vastuapellatsioonkaebus	37
6. PEATÜKK APELLATSIOONIASJA REGISTRIST KUSTUTAMISE TAGAJÄRJED VASTUAPELLATSIOONKAEBUSELE	37
Artikkel 183. Apellatsioonkaebusest loobumise või appellatsioonkaebuse ilmselge vastuvõetamatuse tagajärjed vastuapellatsioonkaebusele	37
7. PEATÜKK KOHTUKULUD JA TASUTA ÕIGUSABI APELLATSIOONKAEBUSTE KORRAL	37
Artikkel 184. Kohtukulude küsimuse lahendamine appellatsioonkaebuste korral	37
Artikkel 185. Tasuta õigusabi	38
Artikkel 186. Kaebuse esitamisele eelnev tasuta õigusabi taotlus	38
Artikkel 187. Tasuta õigusabi taotluse lahendamine	38
Artikkel 188. Tasuta õigusabi andmiseks makstavad summad	38

	<i>Lk</i>
Artikkel 189. Tasuta õigusabi tagasivõtmine	38
8. PEATÜKK Muud apellatsioonimenetlusele kohaldatavad sätted	38
Artikkel 190. Muud apellatsioonimenetlusele kohaldatavad sätted	38
VI JAOTIS ÜLDKOHTU LAHENDITE UUESTI LÄBIVAATAMINE	39
Artikkel 191. Uuesti läbivaatamisega tegelev koda	39
Artikkel 192. Uuesti läbivaatamisele kuuluda võivatest lahenditest teavitamine	39
Artikkel 193. Apellatsioonkaebuse kohta tehtud lahendi uuesti läbivaatamine	39
Artikkel 194. Eelotsusetaotluse kohta tehtud lahendi uuesti läbivaatamine	39
Artikkel 195. Asja sisuline lahendamine pärast otsust see uuesti läbi vaadata	40
VII JAOTIS ARVAMUSED	40
Artikkel 196. Menetluse kirjalik osa	40
Artikkel 197. Ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi määramine	40
Artikkel 198. Kohtuistung suuliste seisukohtade ärakuulamiseks	40
Artikkel 199. Arvamuse andmise tähtaeg	40
Artikkel 200. Arvamuse kuulutamine	40
VIII JAOTIS ERIMENETLUSED	40
Artikkel 201. Vahekohtukomitee otsuste edasikaebamine	40
Artikkel 202. EAA artiklis 103 osutatud menetlus	41
Artikkel 203. EAA artiklites 104 ja 105 osutatud menetlused	41
Artikkel 204. EMP lepingu artikli 111 lõikes 3 sätestatud menetlus	41
Artikkel 205. ELL artiklis 35, enne Lissaboni lepingu jõustumist kehtinud versioonis, osutatud kohtuvaidluste lahendamine	41
Artikkel 206. ELTL artiklis 269 osutatud taotlused	42
LÕPPSÄTTED	42
Artikkel 207. Lisasätted	42
Artikkel 208. Rakendussätted	42
Artikkel 209. Kehtetuks tunnistamine	42
Artikkel 210. Käesoleva kodukorra avaldamine ja jõustumine	42

EUROOPA KOHTU KODUKORD

EUROOPA KOHUS,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artiklit 19,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 253 kuuendat lõiku,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 106a lõiget 1,

võttes arvesse protokollid Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta, eriti selle artiklit 63 ja artikli 64 teist lõiku,

ning arvestades järgmist:

(1) Kuigi Euroopa Kohtu kodukorda on aastate jooksul korduvalt muudetud, on selle struktuur jäänud alates selle esmasest vastuvõtmisest 4. märtsil 1953 põhiliselt samaks. Praegu kehtivas 4. märtsi 1991. aasta kodukorras kajastub ikka veel hagide ülekaalukus algusaegadel, kuigi tegelikult kuulub praegu enamik neid hagnid Üldkohtu pädevusse ning arvuliselt moodustavad kõige suurema osa Euroopa Kohtule esitatud asjadest liikmesriikide kohtute esitatud eelotsusetaotlused. Tegelikult arvestamiseks tuleb kohandada Euroopa Kohtu kodukorra struktuuri ja sisu vastavalt lahendatavate asjade arengule.

(2) Andes eelotsusemenetlusele kodukorras koht, mis talle kuulub, tuleb kodukorras ühtlasi selgemini eristada norme, mis on kohaldatavad kõigile menetlusliikidele, ning norme, mis on omased eri menetlusliikidele, rühmitades need eraldi jaotistesse. Selguse huvides tuleb sissejuhatavasse osasse koondada menetlusnormid, mis on ühised kõigile Euroopa Kohtu menetluses olevatele asjadele.

(3) Erinevate menetluste kohaldamisel saadud kogemusi arvestades näib vajalik ka täiendada või selgitada isikute ja siseriiklike kohtute teavitamiseks norme, mida nende menetluste suhtes kohaldatakse. Siia alla kuuluvad eelkõige põhikohtuasja poole, menetlusse astuja ja Üldkohtu menetluse poole mõisted ning eelotsuseasjades normid, mis reguleerivad Euroopa Kohtusse pöördumist ja eelotsusetaotluse sisu. Üldkohtu lahendite peale esitatavate apellatsioonkaebuste osas tuleb selgemini eristada apellatsioonkaebusi ja vastuapellatsioonkaebusi, mis esitatakse pärast apellatsioonkaebuse kättetoimetamist.

(4) Teatavate menetluste, nagu uuesti läbivaatamise menetluse kohaldamisel on aga ilmnud nende liigne keerukus. Seetõttu tuleb neid lihtsustada, nähes eelkõige ette üheks aastaks viiest kohtunikust koosneva koja määramise, kelle ülesanne on lahendada nii peakohtujuristi ettepanek kohtulahend uuesti läbi vaadata kui ka uuesti läbivaatamise esemeks olevad küsimused.

(5) Samamoodi tuleks lihtsustada arvamuse taotlusele kohaldatavaid menetlusnorme ning ühtlustada need muudele asjadele kohaldatavate normidega, nähes ette üheainsa kohtujuristi osalemise arvamuse taotluse lahendamisel. Suurema selguse huvides tuleb koondada ühte jaotisse kõik erimenetlused, mis on praegu laiali kodukorra mitmes jaotises ja peatükis.

(6) Selleks et säilitada üha suurema arvu kohtuasjadega kooramatud kohtu suutlikkust lahendada talle esitatud asjad mõistliku aja jooksul, on vajalik jätkata meetmetega, mis on võetud menetluse kestuse lühendamiseks, eelkõige suurendades Euroopa Kohtu võimalusi lahendada kohtuasi põhistatud määrusega, lihtsustades põhikirja artikli 40 esimeses ja kolmandas lõigus märgitud liikmesriikide ja institutsioonide menetlusse astumise korda ning andes Euroopa Kohtule võimaluse lahendada asi ilma kohtuistungita, kui ta leiab, et tal on kõigi kohtuasjas esitatud kirjalike seisukohtade põhjal piisavalt teavet.

(7) Euroopa Kohtu poolt kohaldatavate normide suurema selguse huvides on vaja välja jätta vananenud või mittekohaldatavad sätted, nummerdada kodukorra artiklite kõik lõigud, anda igale artiklile eraldi pealkiri, mis kirjeldab lühidalt selle sisu, ja ühtlustada terminid.

võttes arvesse nõukogu heakskiitu, mis on antud 24. septembril 2012,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA KODUKORRA:

EELSÄTTED

Artikkel 1

Mõisted

1. Käesolevas kodukorras kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) Euroopa Liidu lepingu sätetele viidates märgitakse kõigepealt lühend „ELL” ja seejärel selle lepingu viidatav artikkel,

b) Euroopa Liidu toimimise lepingu sätetele viidates märgitakse kõigepealt lühend „ELTL” ja seejärel selle lepingu viidatav artikkel,

c) Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu sätetele viidates märgitakse kõigepealt lühend „EAA” ja seejärel selle lepingu viidatav artikkel,

d) põhikirja – protokoll Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta,

e) EMP leping – Euroopa Majanduspiirkonna leping, ⁽¹⁾

f) nõukogu määrus nr 1 – nõukogu 15. aprilli 1958. aasta määrus nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled. ⁽²⁾

2. Käesoleva kodukorra tähenduses on:

a) *institutsioonid* – ELL artikli 13 lõikes 1 loetletud liidu institutsioonid ning organid või asutused, mis on loodud aluslepinguga või nende rakendamiseks vastu võetud õigusaktiga ja mis võivad olla poolteks Euroopa Kohtus,

b) *EFTA järelevalveamet* – EMP lepingus nimetatud järelevalveamet,

c) *põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud* – kõik pooled, riigid, institutsioonid, organid ja asutused, kellel on nimetatud artikli alusel õigus esitada seisukohti või kirjalikke märkusi eelotsusemenetluses.

Artikkel 2

Kodukorra ulatus

Käesoleva kodukorra sätted rakendavad ja vajaduse korral täiendavad asjakohaseid ELL, ELTL ja EAA sätteid ning põhikirja.

I JAOTIS

EUROOPA KOHTU KORRALDUS

1. peatükk

KOHTUNIKUD JA KOHTUJURISTID

Artikkel 3

Kohtunike ja kohtujuristide ametiaja algus

Kohtuniku või kohtujuristi ametiaeg algab ametisse nimetamise aktis märgitud kuupäeval. Kui selles aktis ametiaja alguse kuupäeva märgitud ei ole, algab ametiaeg ametisse nimetamise akti Euroopa Liidu Teatajas avaldamise kuupäeval.

Artikkel 4

Vande andmine

Enne oma kohustuste täitmisele asumist annavad kohtunikud ja kohtujuristid esimesel avalikul Euroopa Kohtu istungil, millel nad pärast ametisse nimetamist osalevad, põhikirja artiklis 2 ette nähtud järgmise vande:

⁽¹⁾ EÜT L 1, 3.1.1994, lk 27; ELT erivaljaanne 11/52, lk 3.

⁽²⁾ EÜT 17, 6.10.1958, lk 385; ELT erivaljaanne 01/01, lk 3.

„Töotan täita oma kohustusi erapooletult ja kohusetundlikult; töotan hoida kohtu nõupidamiste saladust.”

Artikkel 5

Pühalik kohustus

Vahetult pärast vande andmist kirjutavad kohtunikud ja kohtujuristid alla avaldusele, millega nad võtavad põhikirja artikli 4 kolmandas lõigus ette nähtud pühaliku kohustuse.

Artikkel 6

Kohtuniku või kohtujuristi ametist tagandamine

1. Kui Euroopa Kohtul palutakse põhikirja artikli 6 alusel otsustada, kas kohtunik või kohtujurist ei vasta enam oma ametikoha nõuetele või ei täida sellest tulenevaid kohustusi, palub president asjaomasel isikul esitada oma selgitused.

2. Euroopa Kohus teeb otsuse ilma kohtusekretäri kohalolekuta.

Artikkel 7

Ametialase vanemuse järjestus

1. Kohtunike ja kohtujuristide ametialast vanemust arvutatakse ametikohustuste täitmisele asumisest.

2. Võrdse ametis oldud aja korral määratakse ametialase vanemuse järjestus vanuse alusel.

3. Uueks ametiajaks tagasi nimetatud kohtunikud ja kohtujuristid säilitavad oma järjestuse.

2. peatükk

EUROOPA KOHTU PRESIDENT, KODADE MOODUSTAMINE JA PEAKOHTUJURISTI NIMETAMINE

Artikkel 8

Euroopa Kohtu presidendi ja asepresidendi valimine

1. Kohtunikud valivad endi seast kohe pärast ELTL artikli 253 teises lõigus sätestatud kohtunike osalist asendamist kolmeks aastaks Euroopa Kohtu presidendi.

2. Kui presidendi ametikoht vabaneb enne ettenähtud ametiaja lõppemist, valitakse ülejäänud ametiajaks asendaja.

3. Käesolevas artiklis ette nähtud valimistel on hääletamine salajane. Valituks osutub üle poolte Euroopa Kohtu kohtunike hääled saanud kohtunik. Kui ükski kohtunik ei saa niisugust hääletenamust, korraldatakse järgmisi hääletusvoore seni, kuni see hääletanamus saavutatakse.

4. Seejärel valivad kohtunikud eelmises lõikes sätestatud korras endi seast Euroopa Kohtu asepresidendi. Kui tema ametikoht vabaneb enne ettenähtud ametiaja lõppemist, kohaldatakse lõiget 2.

5. Käesoleva artikli kohaselt valitud presidendi ja asepresidendi nimi avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 9

Euroopa Kohtu presidendi pädevus ja kohustused

1. President esindab Euroopa Kohut.
2. President juhib Euroopa Kohtu tegevust. Ta juhatab Euroopa Kohtu liikmete üldkoosolekuid ning täiskogu ja suurkoja kohtuistungeid ja nõupidamisi.
3. President tagab institutsiooni talituste sujuva toimimise.

Artikkel 10

Euroopa Kohtu asepresidendi pädevus ja kohustused

1. Asepresident abistab Euroopa Kohtu presidenti tema ülesannete täitmisel ja asendab teda, kui presidendil esineb takistus.
2. Kui president seda palub, asendab ta presidenti käesoleva kodukorra artikli 9 lõigetes 1 ja 3 sätestatud ülesannete täitmisel.
3. Euroopa Kohus määrab otsusega kindlaks, millistel tingimustel asendab asepresident Euroopa Kohtu presidenti tema kohtunikuülesannete täitmisel. See otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 11

Kodade moodustamine

1. Euroopa Kohus moodustab põhikirja artikli 16 kohaselt kolmest ja viiest kohtunikust koosnevad kojad ning määrab nendesse kohtunikud.
2. Euroopa Kohus määrab viiest kohtunikust koosnevad kojad, kes ühe aasta jooksul lahendavad artiklites 107 ning 193 ja 194 märgitud kohtuasju.
3. Artikli 60 kohaselt Euroopa Kohtu koosseisule määratud kohtuasjade puhul tähendab käesolevas kodukorras kasutatud termin „Euroopa Kohus” vastavat koosseisu.

4. Kolmest või viiest kohtunikust koosnevale kojale määratud kohtuasjade menetlemisel on Euroopa Kohtu presidendi volitused koja presidendil.

5. Kohtunike kodadesse määramise otsus ja otsus artiklites 107 ning 193 ja 194 märgitud kohtuasju lahendama määratud kodade kohta avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 12

Kodade presidentide valimine

1. Kohtunikud valivad kohe pärast Euroopa Kohtu presidendi ja asepresidendi valimist kolmeks aastaks viiest kohtunikust koosnevate kodade presidendid.
2. Seejärel valivad kohtunikud üheks aastaks kolmest kohtunikust koosnevate kodade presidendid.
3. Kohaldatakse artikli 8 lõigete 2 ja 3 sätteid.
4. Käesoleva artikli kohaselt valitud kodade presidentide nimed avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 13

Euroopa Kohtu presidendi ja asepresidendi takistus

Kui Euroopa Kohtu presidendil ja asepresidendil esineb takistus, täidab presidendi ametikohustusi üks viiest kohtunikust koosneva koja presidentidest või kui see ei ole võimalik, siis üks kolmest kohtunikust koosneva koja presidentidest või kui see ei ole võimalik, siis üks ülejäänud kohtunikest, kes määratakse vastavalt artiklis 7 sätestatud järjestusele.

Artikkel 14

Peakohtujuristi nimetamine

1. Euroopa Kohus nimetab pärast kohtujuristide ärakuulamist üheks aastaks peakohtujuristi.
2. Kui peakohtujuristi ametikoht vabaneb enne ettenähtud ametiaja lõppemist, nimetab kohus ülejäänud ametiajaks asendaja.
3. Käesoleva artikli kohaselt nimetatud peakohtujuristi nimi avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

3. peatükk

KOHTUASJADE MÄÄRAMINE ETTEKANDJA-KOHTUNIKELE JA KOHTUJURISTIDELE

Artikkel 15

Ettekandja-kohtuniku määramine

1. Pärast menetluse algatusdokumendi esitamist määrab Euroopa Kohtu president nii kiiresti kui võimalik selle kohtuasjaga tegelemiseks ettekandja-kohtuniku.

2. Artiklites 107 ning 193 ja 194 märgitud kohtuasjades valitakse ettekandja-kohtunik artikli 11 lõike 2 kohaselt määratud koja kohtunike seast selle koja presidendi ettepanekul. Kui koda otsustab vastavalt artiklile 109, et eelotsusetaotlust ei lahendada kiirmenetluses, võib Euroopa Kohtu president määrata ettekandja-kohtunikuks mõnda teise kotta kuuluva kohtuniku.

3. Kui ettekandja-kohtunikul esineb takistus, võtab Euroopa Kohtu president vajalikud meetmed.

Artikkel 16

Kohtujuristi määramine

1. Peakohtujurist määrab kohtuasjad kohtujuristidele.
2. Kui kohtujuristil esineb takistus, võtab peakohtujurist vajalikud meetmed.

4. peatükk

KAASETTEKANDJAD

Artikkel 17

Kaasettekandjad

1. Euroopa Kohus teeb põhikirja artikli 13 kohaselt ettepaneku kaasettekandjate ametisse nimetamiseks, kui ta leiab, et menetluses olevate kohtuasjade läbivaatamine ja nendega seotud menelustoimingud seda nõuavad.

2. Kaasettekandjate ülesandeks on eelkõige:

- a) abistada Euroopa Kohtu presidenti ajutiste meetmete kohaldamise menetluses,
- b) abistada ettekandja-kohtunikke nende töös.

3. Oma ülesannete täitmisel vastutavad kaasettekandjad vastavalt Euroopa Kohtu presidendi, koja presidendi või ettekandja-kohtuniku ees.

4. Enne oma kohustuste täitmisele asumist annab kaasettekandja Euroopa Kohtu ees käesoleva kodukorra artiklis 4 sätestatud vande.

5. peatükk

KOHTUKANTSELEI

Artikkel 18

Kohtusekretäri ametissenimetamine

1. Euroopa Kohus nimetab ametisse kohtusekretäri.
2. Kui kohtusekretäri ametikoht on täitmata, avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* sellekohane teadaanne. Huvitatud isikutel palutakse esitada tähtaja jooksul, mis ei tohi olla lühem kui kolm nädalat, oma avaldus, millele lisatakse täielikud andmed nende kodakondsuse, ülikoolidiplomite, keelteoskuse ning praeguste ja endiste ametite kohta, samuti nende kohtualase ja rahvusvahelise kogemuse kohta.

3. Hääletamine, millel osalevad kohtunikud ja kohtujuristid, toimub vastavalt käesoleva kodukorra artikli 8 lõikes 3 sätestatud menetlusele.

4. Kohtusekretär nimetatakse ametisse kuueks aastaks. Kohtusekretäri võib uueks ametiajaks tagasi nimetada. Euroopa Kohus võib otsustada ametisoleva kohtusekretäri uueks ametiajaks tagasinimetamise käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud menetlust kasutamata.

5. Kohtusekretär annab artiklis 4 ette nähtud vande ja kirjutab alla artiklis 5 ette nähtud avaldusele.

6. Kohtusekretäri võib ametist tagandada üksnes juhul, kui ta ei vasta enam oma ametikoha nõuetele või ei täida sellest tulenevaid kohustusi. Euroopa Kohus teeb vastava otsuse, olles eelnevalt andnud kohtusekretärile võimaluse esitada oma selgitused.

7. Kui kohtusekretäri ametikoht vabaneb ennetähtaegselt, nimetab Euroopa Kohus kuueks aastaks ametisse uue kohtusekretäri.

8. Käesoleva artikli kohaselt valitud kohtusekretäri nimi avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 19

Asekohtusekretär

Euroopa Kohus võib kohtusekretäri suhtes kohaldatavat menetlust järgides nimetada ametisse asekohtusekretäri, kes abistab kohtusekretäri ja asendab teda juhul, kui kohtusekretäril esineb takistus.

Artikkel 20

Kohtusekretäri pädevus ja kohustused

1. Kohtusekretär vastutab Euroopa Kohtu presidendi järelevalve all kõigi dokumentide vastuvõtmise, edastamise ja säilitamise ning käesoleva kodukorra ette nähtud kättetoimetamise korraldamise eest.

2. Kohtusekretär abistab Euroopa Kohtu liikmeid kõigi nende ametikohustuste täitmisel.

3. Kohtusekretär on pitsatihoidja ja ta vastutab arhiivi eest. Ta korraldab Euroopa Kohtu väljaannete, eelkõige kohtulahendite kogumiku avaldamise.

4. Kohtusekretär juhib Euroopa Kohtu presidendi järelevalve all institutsiooni talitust. Ta vastutab personalijuhtimise ja asutuse haldamise eest ning eelarve koostamise ja täitmise eest.

Artikkel 21

Registri pidamine

1. Kohtukantsleis peetakse kohtusekretäri vastutusel registrit, kuhu kantakse esitamise järjekorras kõik menetluskohustused ning neile lisatud tõendid ja dokumendid.

2. Kohtusekretär teeb registrisse kandmise märke dokumendi originaalile ja poole taotlusel tema selleks esitatud ärakirjadele.

3. Registrikanded ja eelmises lõikes nimetatud märged on autentsed.

4. Euroopa Liidu Teatajas avaldatakse teadaanne, milles esitatakse hagimenetluse algatusdokumendi registrisse kandmise kuupäev, poolte nimed, hagiavalduse või apellatsioonkaebuse nõuded ning ülevaade väidetest ja peamistest argumentidest, või olenevalt asjast eelotsusetaotluse esitamise kuupäev, eelotsusetaotluse esitanud kohus, põhikohtuasja pooled ja Euroopa Kohtule esitatud küsimused.

Artikkel 22

Tutvumine registriga ning kohtuotsuste ja -määrustega

1. Iga isik võib tutvuda registriga kohtukantsleis ja saada tasu eest ärakirju või väljavõtteid vastavalt kohtukantsleis tasumääradele, mille kohtusekretäri ettepanekul kinnitab Euroopa Kohus.

2. Kohtuasja pool võib saada menetlusedokumentide tõestatud ärakirju vastavalt kohtukantsleis tasumääradele.

3. Iga isik võib saada kohtuotsuste ja -määruste tõestatud ärakirju vastavalt kohtukantsleis tasumääradele.

6. peatükk

EUROOPA KOHTU TÖÖKORRALDUS

Artikkel 23

Euroopa Kohtu istungite koht

Euroopa Kohus võib valida ühe või mitme kindlaksmääratud istungi pidamiseks koha väljaspool oma asukohta.

Artikkel 24

Euroopa Kohtu töökalender

1. Kohtu tööaasta algab kalendriaasta 7. oktoobril ja lõpeb järgmise aasta 6. oktoobril.

2. Euroopa Kohus määrab kindlaks kohtutöö vaheajad.

3. Kiireloomulistel asjaoludel võib president kutsuda kohtunikud ja kohtujuristid kokku kohtutöö vaheaegadel.

4. Euroopa Kohus järgib oma asukohariigi ametlike puhkepäevi.

5. Euroopa Kohus võib põhjendatud juhtudel anda kohtunikele ja kohtujuristidele ametipuhkust.

6. Kohtutöö vaheaegade kuupäevad ja ametlike puhkepäevade nimekiri avaldatakse igal aastal Euroopa Liidu Teatajas.

Artikkel 25

Üldkoosolek

Euroopa Kohus lahendab haldusküsimusi või otsustab käesoleva kodukorra artiklis 59 osutatud esialgses ettekandes esitatud ettepanekute üle üldkoosolekul, kus osalevad hääleõigusega kõik kohtunikud ja kohtujuristid. Kohtusekretär viibib kohal, kui Euroopa Kohus ei otsusta teisiti.

Artikkel 26

Protokollide koostamine

Kui Euroopa Kohtu koosolek toimub ilma kohtusekretäri kohalolekuta, teeb kohus protokollide koostamise vajaduse korral ülesandeks käesoleva kodukorra artikli 7 tähenduses kõige nooremale kohtunikule ning protokollile kirjutavad alla president ja nimetatud kohtunik.

7. peatükk

KOHTUKOOSSEISUD

1. jagu. Kohtukoosseisude moodustamine

Artikkel 27

Suurkoja koosseis

1. Suurkoja koosseisu kuuluvad igas kohtuasjas Euroopa Kohtu president ja asepresident, kolm viiest kohtunikust koosneva koja presidenti, ettekandja-kohtunik ja veel nii mitu kohtunikku, et liikmete koguarv oleks viisteist. Viimasena nimetatud kohtunikud ja kolm viiest kohtunikust koosneva koja presidenti määratakse käesoleva artikli lõigetes 3 ja 4 osutatud nimekirjadest vastavalt nendes sätestatud järjestusele. Iga suurkojale määratud kohtuasja puhul on mõlemas nimekirjas lähtekohaks kohtuniku nimi, mis asub vahetult selle kohtuniku nime järel, kes määrati vastavast nimekirjast viimasena eelmise suurkojale suunatud kohtuasja koosseisu.

2. Pärast Euroopa Kohtu presidendi ja asepresidendi ning seejärel viiest kohtunikust koosnevate kodade presidentide valimist koostatakse suurkoja koosseisu määramiseks nimekiri viiest kohtunikust koosnevate kodade presidentidest ja nimekiri ülejäänud kohtunikest.

3. Viiest kohtunikust koosnevate kodade presidentide nimekirjas järgitakse käesoleva kodukorra artiklis 7 sätestatud järjestust.

4. Ülejäänud kohtunike nimekirjas järgitakse käesoleva kodukorra artiklis 7 sätestatud järjestust vaheldumisi vastupidise järjestusega: nimekirja esimene kohtunik on nimetatud artiklis esimesel järjekohal, teine kohtunik on viimasel järjekohal, kolmas kohtunik on teisel järjekohal, neljas kohtunik eelviimasel ja nii edasi.

5. Lõigetes 3 ja 4 osutatud nimekirjad avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

6. Kohtuasjades, mis on suunatud suurkojale kohtunike osalise asendamise aasta algusest kuni ajani, mil asendamine on toimunud, võib määrata kohtukoosseisu täiendamiseks kaks lisakohtunikku, kuni püsib ebakindlus põhikirja artikli 17 kolmandas lõigus ette nähtud kvoorumiga saavutamise osas. Lisakohtunikeks on need kaks kohtunikku, kes paiknevad lõikes 4 osutatud nimekirjas vahetult selle kohtuniku järel, kes määrati kohtuasjas viimasena suurkoja koosseisu.

7. Lisakohtunikud asendavad lõikes 4 osutatud nimekirja järjestuse alusel neid kohtunikke, kes ei saa selle kohtuasja lahendamisel osaleda.

Artikkel 28

Kolmest ja viiest kohtunikust koosnevate kodade koosseis

1. Kolmest ja viiest kohtunikust koosnevad kojad moodustatakse iga kohtuasja jaoks koja presidendist, ettekandja-kohtunikust ja veel nii mitmest kohtunikust, et kokku oleks vastavalt kolm või viis kohtunikku. Viimasena nimetatud kohtunikud määratakse lõigetes 2 ja 3 märgitud nimekirjadest vastavalt neis esitatud järjestusele. Iga kojale määratud kohtuasja puhul on nimekirjas lähtekohaks kohtuniku nimi, mis asub vahetult selle kohtuniku nime järel, kes määrati nimekirjast viimasena eelmise sellele kojale suunatud kohtuasja koosseisu.

2. Viiest kohtunikust koosnevate kodade moodustamiseks koostatakse pärast kodade presidentide valimist nimekirjad, kuhu kantakse igasse kotta määratud kohtunikud, välja arvatud selle president. Nimekirjad koostatakse samal viisil nagu artikli 27 lõikes 4 märgitud nimekiri.

3. Kolmest kohtunikust koosnevate kodade moodustamiseks koostatakse pärast kodade presidentide valimist nimekirjad, kuhu kantakse igasse kotta määratud kohtunikud, välja arvatud selle president. Nimekirjad koostatakse artiklis 7 sätestatud järjestuse alusel.

4. Lõigetes 2 ja 3 osutatud nimekirjad avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 29

Kohtukoosseis seotud asjades või asja üleandmise korral

1. Kui Euroopa Kohus leiab, et mitut kohtuasja peab menetlema koos sama kohtukoosseis, menetleb kohtuasja koosseis, mis on määratud kohtuasjas, mille esialgne ettekanne vaadati läbi esimesena.

2. Kui koda, kellele kohtuasi on määratud, palub Euroopa Kohtul määrata käesoleva kodukorra artikli 60 lõike 3 alusel asi läbivaatamiseks suuremale kohtukoosseisule, kuuluvad sellesse koosseisu ka kohtuasja üle andnud koja liikmed.

Artikkel 30

Koja presidendil takistatus

1. Kui viiest kohtunikust koosneva koja presidendil esineb takistus, täidab koja presidendil ametiülesandeid kolmest kohtunikust koosneva koja president, kes on määratud vajaduse korral vastavalt käesoleva kodukorra artiklis 7 sätestatud järjestusele, või juhul, kui sellesse kohtukoosseisu ei kuulu ükski kolmest kohtunikust koosneva koja presidentidest, siis üks kohtunikest, kes on määratud vastavalt artiklis 7 sätestatud järjestusele.

2. Kui kolmest kohtunikust koosneva koja presidendil esineb takistus, täidab koja presidendil ametiülesandeid üks selle kohtukoosseisu kohtunikest, kes on määratud vastavalt artiklis 7 sätestatud järjestusele.

Artikkel 31

Kohtukoosseisu liikme takistatus

1. Kui suurkoja liikmel esineb takistus, asendab teda teine kohtunik vastavalt artikli 27 lõikes 4 osutatud nimekirja järjestusele.

2. Kui viiest kohtunikust koosneva koja liikmel esineb takistus, asendab teda teine samasse kotta kuuluv kohtunik vastavalt artikli 28 lõikes 2 osutatud nimekirja järjestusele. Kui kohtunikku, kellele esineb takistus, ei saa asendada samasse kotta kuuluv kohtunik, teavitab koja president sellest Euroopa Kohtu presidendile, kes võib määrata koja koosseisu täiendamiseks vajaliku kohtuniku.

3. Kui kolmest kohtunikust koosneva koja liikmel esineb takistus, asendab teda teine samasse kotta kuuluv kohtunik vastavalt artikli 28 lõikes 3 osutatud nimekirja järjestusele. Kui kohtunikku, kellele esineb takistus, ei saa asendada samasse kotta kuuluv kohtunik, teavitab koja president sellest Euroopa Kohtu presidendile, kes võib määrata koja koosseisu täiendamiseks vajaliku kohtuniku.

2 jagu. Nõupidamised

Artikkel 32

Nõupidamiste kord

1. Euroopa Kohtu nõupidamised on salajased ja jäävad salajaseks.

2. Kui on toimunud kohtuistung suuliste seisukohtade ärakuulamiseks, võivad nõupidamisel osaleda üksnes kohtuistungil osalenud kohtunikud ja kohtuasja ettevalmistamisel osalenud kaasettekandja, kui ta on määratud.

3. Iga nõupidamisel osalev kohtunik avaldab oma arvamuse ja põhjendab seda.

4. Euroopa Kohtu otsus põhineb järeldestel, millega kohtunike enamus pärast lõpparutelu nõustub.

Artikkel 33

Nõupidamisel osalevate kohtunike arv

Kui seetõttu, et mõnel kohtunikul esineb takistus, on kohtunikke paarisarv, siis ei osale nõupidamisel käesoleva kodukorra artikli 7 tähenduses kõige noorem kohtunik, välja arvatud juhul, kui ta on ettekandja-kohtunik. Sellisel juhul ei osale nõupidamisel kohtunik, kes on ametialase vanemuse järjestuses vahetult tema ees.

Artikkel 34

Suurkoja kvoorum

1. Kui suurkojale määratud kohtuasja puhul ei ole võimalik saavutada põhikirja artikli 17 kolmandas lõigus ette nähtud kvoorumit, määrab Euroopa Kohtu president kohtukoosseisu veel ühe või mitu kohtunikku vastavalt käesoleva kodukorra artikli 27 lõikes 4 osutatud nimekirja järjestusele.

2. Kui enne seda määramist on toimunud kohtuistung, kuulatakse uuesti ära poolte suulised seisukohad ja kohtujuristi ettepanek.

Artikkel 35

Viiest ja kolmest kohtunikust koosnevate kodade kvoorum

1. Kui viiest või kolmest kohtunikust koosnevale kojale määratud kohtuasja puhul ei ole võimalik saavutada põhikirja artikli 17 teises lõigus ette nähtud kvoorumit, määrab Euroopa Kohtu president kohtukoosseisu veel ühe või mitu kohtunikku vastavalt käesoleva kodukorra artikli 28 lõikes 2 või 3 osutatud nimekirja järjestusele. Kui kohtunikku, kellel esineb takistus, ei saa asendada samasse kotta kuuluv kohtunik, teavitab koja president sellest Euroopa Kohtu presidenti, kes määrab koja koosseisu täiendamiseks vajaliku kohtuniku.

2. Viiest ja kolmest kohtunikust koosnevate kodade suhtes kohaldatakse *mutatis mutandis* artikli 34 lõiget 2.

8. peatükk

KEELTEKASUTUSE KORD

Artikkel 36

Kohtumenetluse keeled

Kohtumenetluse keeled on bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, iiri, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi ja ungari keel.

Artikkel 37

Kohtumenetluse keele kindlaksmääramine

1. Hagimenetlustes valib kohtumenetluse keele hageja, välja arvatud järgmistel juhtudel:

- a) kui kostjaks on liikmesriik, on kohtumenetluse keeleks kõnealuse riigi riigikeel. Kui selles riigis on mitu riigikeelt, võib hageja valida nendest sobiva keele;
- b) poolte ühisel taotlusel võib lubada kogu menetluse vältel või osaliselt kasutada muud artiklis 36 nimetatud keelt;
- c) erandina punktides a ja b võib lubada ühe poole taotlusel, olles vastaspoole ja kohtujuristi ära kuulanud, kasutada kogu menetluse vältel või osaliselt kohtumenetluse keelena muud artiklis 36 nimetatud keelt; sellist taotlust ei või esitada Euroopa Liidu institutsioon.

2. Ilma et see piiraks eelmise lõike punktides b ja c ning käesoleva kodukorra artikli 38 lõiget 4 ja 5 sätestatu kohaldamist,

- a) kui Üldkohtu lahendi peale esitatakse apellatsioonkaebus vastavalt põhikirja artiklitele 56 ja 57, on kohtumenetluse keeleks kaebuse esemeks oleva Üldkohtu lahendi keel;
- b) kui Euroopa Kohus otsustab vastavalt põhikirja artikli 62 teisele lõigule Üldkohtu lahendi uuesti läbi vaadata, on kohtumenetluse keeleks uuesti läbivaadatava Üldkohtu lahendi keel;
- c) kui hüvitatavad kulud vaidlustatakse, esitatakse kaja tagaseljaotsuse peale, kohtulahend vaidlustatakse kolmanda isiku poolt ning kui esitatakse tõlgendamistaotlus, teistmisavaldus ja avaldus kohtulahendi täiendamiseks mõne küsimuse lahendamata jätmise korral, on kohtumenetluse keeleks selle kohtulahendi keel, mida need taotlused või vaidlustamised puudutavad.

3. Eelotsusemenetlustes on kohtumenetluse keeleks Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitanud kohtu keel. Põhikohtuasja poole nõuetekohaselt põhjendatud taotluse korral võib lubada pärast põhikohtuasja vastaspoole ja kohtujuristi ärakuulamist kasutada menetluse suulises osas muud artiklis 36 nimetatud keelt. Kui nimetatud luba antakse, laieneb see kõigile põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele.

4. Eespool nimetatud taotlused lahendab president; president võib anda taotluse lahendamiseks Euroopa Kohtule ning kui ta soovib taotluse rahuldada ilma kõigi poolte nõusolekuta, peab ta selle andma lahendamiseks Euroopa Kohtule.

Artikkel 38

Kohtumenetluse keele kasutamine

1. Kohtumenetluse keelt kasutatakse poolte kirjalikes ja suulistes seisukohtades ning esitatud või lisatud tõendites ja dokumentides, samuti Euroopa Kohtu protokollides ja lahendites.

2. Kõigile esitatud või lisatud tõenditele ja dokumentidele, mis on koostatud muus keeles kui kohtumenetluse keel, peab olema lisatud tõlge kohtumenetluse keelde.

3. Mahukate tõendite või dokumentide puhul võib esitada tõlkeid väljavõtetest. Euroopa Kohus võib igal ajal omal algatusel või poole taotlusel nõuda ulatuslikumat või täielikku tõlget.

4. Erandina eespool toodud sätetest on liikmesriigil õigus kasutada oma riigi riigikeelt, kui ta osaleb eelotsusemenetluses, kui ta astub menetlusse Euroopa Kohtus läbivaatamisel olevas kohtuasjas või kui ta pöördub Euroopa Kohtu poole ELTL artikli 259 alusel. Käesolevat sätet kohaldatakse nii kirjalike dokumentide kui ka suuliste pöördumiste suhtes. Kohtusekretär korraldab mõlemal juhul tõlkimise kohtumenetluse keelde.

5. EMP lepingu osalisriikidele, kes ei ole liikmesriigid, ja EFTA järelevalveametile võib anda loa kasutada lisaks kohtumenetluse keelele ühte artiklis 36 nimetatud keeltest, kui nad osalevad eelotsusemenetluses või kui nad astuvad Euroopa Kohtus läbivaatamisel olevas kohtuasjas menetlusse. Käesolevat sätet kohaldatakse nii kirjalike dokumentide kui ka suuliste pöördumiste suhtes. Kohtusekretär korraldab mõlemal juhul tõlkimise kohtumenetluse keelde.

6. Kolmandatele riikidele, kes osalevad eelotsusemenetluses vastavalt põhikirja artikli 23 neljandale lõigule, võib anda loa kasutada ühte artiklis 36 nimetatud keeltest, mis erineb kohtumenetluse keelest. Käesolevat sätet kohaldatakse nii kirjalike dokumentide kui ka suuliste pöördumiste suhtes. Kohtusekretär korraldab mõlemal juhul tõlkimise kohtumenetluse keelde.

7. Kui tunnistaja või ekspert teatab, et ta ei ole võimeline end piisavalt väljendama üheski artiklis 36 nimetatud keeles, võib Euroopa Kohus anda talle loa ütluste andmiseks muus keeles. Kohtusekretär korraldab tõlkimise kohtumenetluse keelde.

8. Euroopa Kohtu president ja asepresident ning kodade presidendid võivad kohtuistungi juhtimisel, kohtunikud ja kohtujuristid küsimuste esitamisel ning kohtujuristid oma ettepaneku esitamisel kasutada ühte artiklis 36 nimetatud keeltest, mis erineb kohtumenetluse keelest. Kohtusekretär korraldab tõlkimise kohtumenetluse keelde.

Artikkel 39

Kohtusekretäri vastutus keeleküsimumustes

Kohtusekretär korraldab kohtuniku, kohtujuristi või poole taotlusel Euroopa Kohtu menetluse käigus suuliselt või kirjalikult esitatud tõlkimise keeltesse, mille taotleja valib artiklis 36 nimetatud keelte seast.

Artikkel 40

Euroopa Kohtu väljaannetes kasutatavad keeled

Kohtu väljaanded avaldatakse nõukogu määruse nr 1 artiklis 1 nimetatud keeltes.

Artikkel 41

Autentsed tekstid

Kohtumenetluse keeles või muus käesoleva kodukorra artikli 37 või 38 alusel lubatud keeles koostatud dokumentide tekstid on autentsed.

Artikkel 42

Euroopa Kohtu tõlketalitus

Euroopa Kohus moodustab tõlketalituse, mis komplekteeritakse piisava juriidilise väljaõppega ja mitut liidu ametlikku keelt tundvatest asjatundjatest.

II JAOTIS

ÜLDISED MENETLUSSÄTTED

1. peatükk

ESINDAJATE, NÕUSTAJATE JA ADVOKAATIDE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

Artikkel 43

Privileegid, puutumatus ja soodustused

1. Esindajatel, nõustajatel ja advokaatidel, kes esinevad Euroopa Kohtus või muus kohtus, kellele Euroopa Kohus on esitanud õigusabitaotluse, on puutumatus seoses nende suuliste või kirjalike avaldustega kohtuasja või poolte kohta.

2. Esindajatel, nõustajatel ja advokaatidel on järgmised täiendavad privileegid ja soodustused:

a) menetlusega seotud tõendeid ja dokumente ei või läbi otsida ega ära võtta. Vaidluse korral võib tolliametnik või politsei pitseerida nimetatud tõendid ja dokumendid, mis seejärel edastatakse viivitamata Euroopa Kohtule läbivaatamiseks kohtusekretäri ja asjaomase isiku juuresolekul;

b) esindajatel, nõustajatel ja advokaatidel on õigus seoses tööülesannete täitmiseks takistusteta reisida.

*Artikkel 44***Poolte esindajate staatus**

1. Eelmises artiklis nimetatud privileegide, puutumatus ja soodustuste saamiseks tõendavad selleks õigustatud isikud oma staatust järgmiselt:

- a) esindajad esitavad ametliku dokumendi, mille on välja andnud nende volitaja, kes toimetab selle ära kirja viivitamata kätte kohtusekretärile;
- b) advokaadid esitavad tõendi, mis näitab, et neil on õigus esineda liikmesriigi või muu EMP lepingu osalisriigi kohtus, ning juhul, kui pool, keda nad esindavad, on eraõiguslik juriidiline isik, selle isiku antud volikirja;
- c) nõustajad esitavad volikirja, mille on andnud pool, keda nad abistavad.

2. Vajaduse korral väljastab Euroopa Kohtu kohtusekretär neile nende staatust kinnitava tõendi. Tõend kehtib kindlaksmääratud tähtaja jooksul, mida võib pikendada või lühendada vastavalt menetluse kestusele.

*Artikkel 45***Puutumatus e äravõtmine**

1. Käesoleva kodukorra artiklis 43 nimetatud privileege, puutumatus ja soodustusi võimaldatakse eranditult menetluse huvides.

2. Euroopa Kohus võib puutumatus e ära võtta, kui ta leiab, et see ei ole menetluse huvidega vastuolus.

*Artikkel 46***Menetlusest kõrvaldamine**

1. Kui Euroopa Kohus leiab, et esindaja, nõustaja või advokaadi käitumine Euroopa Kohtu suhtes on kokkusobimatu Euroopa Kohtu väärikuse või korrakohase õigusemõistmise nõuetega, või kui esindaja, nõustaja või advokaat ei kasuta oma ametist tulenevaid õigusi nõuetekohaselt, annab kohus sellest asjaomasele isikule teada. Kui Euroopa Kohus teavitab sellest pädevaid ametiasutusi, millega isik on seotud, edastatakse isikule ära kiri ametiasutustele saadetud kirjast.

2. Samadel põhjustel võib Euroopa Kohus igal ajal esindaja, nõustaja või advokaadi põhjendatud kohtumäärusega menetlusest kõrvaldada, olles asjaomase isiku ja kohtujuristi ära kuulanud. Kohtumäärus kuulub viivitamatule täitmisele.

3. Kui esindaja, nõustaja või advokaat on menetlusest kõrvaldatud, peatatakse menetlus presidendi määratud ajaks, et võimaldada asjaomasel poolel määrata uus esindaja, nõustaja või advokaat.

4. Käesoleva artikli alusel tehtud otsuseid võib tühistada.

*Artikkel 47***Ülikooli õppejõud ja põhikohtuasja pooled**

1. Käesoleva peatüki sätteid kohaldatakse ülikooli õppejõudude suhtes, kellel on põhikirja artikli 19 kohaselt õigus olla esindajaks Euroopa Kohtus.

2. Nimetatud sätteid kohaldatakse eelotsusemenetluses ka põhikohtuasja pooltele, kui neil on kohaldatavate siseriiklike menetlusnormide alusel õigus kohtumenetluses osaleda ilma advokaadita, ning isikutele, kelle on viidatud menetlusnormide alusel õigus neid esindada.

2. peatükk

KÄTTETOIMETAMINE

*Artikkel 48***Kättetoimetamise viisid**

1. Kohtusekretär tagab, et käesolevas kodukorras ette nähtud menetlusdokumendid toimetatakse kohtudokumentide kättetoimetamise aadressile, saates dokumendi ära kirja tähtkirjaga koos vastuvõtuteatisega posti teel või toimetades selle ära kirja allkirja vastu isiklikult kätte. Kohtusekretär teeb kättetoimetamisele kuuluvatest originaaldokumentidest ära kirju ja tõestab nende õigsust, välja arvatud juhul, kui vastavalt käesoleva kodukorra artikli 57 lõikele 2 esitavad ära kirju pooled.

2. Kui aadressaat on nõus, et kohtudokumentid toimetatakse talle kätte faksi või muu tehnilise sidevahendi teel, võib sel viisil toimetada talle kätte iga menetlusdokumendi ära kirja, sealhulgas Euroopa Kohtu otsuse või määruse.

3. Kui selline edastamine ei ole tehnilistel põhjustel või dokumendi olemuse või mahu tõttu võimalik ja kui aadressaat ei ole teatanud kohtudokumentide kättetoimetamise aadressi, toimetatakse dokument tema elu- või asukoha aadressile lõikes 1 sätestatud viisil. Aadressaadile teatatakse sellest faksi või muu tehnilise sidevahendi teel. Tähtkirjaga saatmisel loetakse dokumendid aadressaadile nõuetekohaselt kättetoimetatuks kümnnendal päeval pärast tähtkirja postitamist Euroopa Kohtu asukoha postkontoris, välja arvatud juhul, kui vastuvõtuteatisest nähtub, et dokument saadi kätte muul kuupäeval, või kui aadressaat teatab kohtusekretärile kolme nädala jooksul alates hetkest, mil teda on faksi või muu tehnilise sidevahendi teel dokumendi saatmisest teavitatud, et dokument ei ole tema kätte jõudnud.

4. Euroopa Kohus võib otsusega kindlaks määrata, millistel tingimustel võib menetlusdokumendi kätte toimetada elektrooniliselt. See otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

3. peatükk

TÄHTAJAD

Artikkel 49

Tähtaegade arvutamine

1. Aluslepingutes, põhikirjas või käesolevas kodukorras ette nähtud menetlustähtaegu arvutatakse järgmiselt:

- a) kui päevades, nädalates, kuudes või aastates väljendatud tähtaega arvutatakse sündmuse toimumise või toimingute tegemise ajast, ei arvestata selle tähtaja sisse päeva, mil see sündmus toimub või toiming tehakse;
- b) nädalates, kuudes või aastates väljendatud tähtaeg lõpeb tähtaja viimase nädala, kuu või aasta päeval, mis kannab sama nimetust või kuupäeva kui päev, mil toimus sündmus või tehti toiming, millest alates tähtaega arvutatakse. Kui kuudes või aastates väljendatud tähtaja puhul ei ole tähtaja viimases kuus päeva, mil tähtaeg peaks lõppema, lõpeb tähtaeg selle kuu viimasel päeval;
- c) kui tähtaeg on väljendatud kuudes ja päevades, arvutatakse seda kõigepealt täiskuudes ja seejärel päevades;
- d) laupäevad, pühapäevad ja käesoleva kodukorra artikli 24 lõikes 6 viidatud ametlikud puhkepäevad loetakse tähtaegade sisse;
- e) tähtaegade kulgemine ei peatu kohtutöö vaheajal.

2. Kui tähtaja lõpp langeb laupäevale, pühapäevale või ametlikule puhkepäevale, pikeneb see tähtaeg kuni esimese järgneva tööpäeva lõpuni.

Artikkel 50

Hagi institutsiooni õigusakti peale

Kui institutsiooni õigusakti peale hagi esitamiseks ette nähtud tähtaeg hakkab kulgema õigusakti avaldamisest, arvutatakse seda tähtaega artikli 49 lõike 1 punkti a kohaselt ajast, mil on möödunud neliteist päeva õigusakti avaldamise päevast *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 51

Tähtaeg seoses suurte vahemaadega

Menetlustähtaegu pikendatakse seoses suurte vahemaadega kümne päeva võrra.

Artikkel 52

Tähtaegade määramine ja pikendamine

1. Käesoleva kodukorra kohaselt Euroopa Kohtu määratud tähtaegu võib pikendada.

2. President ja kodade presidendid võivad käesoleva kodukorra kohaselt nende ülesandeks olevate tähtaegade määramise või nende pikendamise õiguse delegeerida kohtusekretärile.

4. peatükk

KOHTUASJADE MENETLEMISE ERINEVAD VIISID

Artikkel 53

Kohtuasjade menetlemise viisid

1. Menetlus Euroopa Kohtus koosneb kirjalikust ja suulisest osast, kui põhikirja või käesoleva kodukorra erisätetega ei ole ette nähtud teisiti.

2. Kui Euroopa Kohus ei ole ilmselgelt pädev kohtuasja läbi vaatama või kui taotlus või hagi on ilmselgelt vastuvõetamatu, võib Euroopa Kohus, olles kohtujuristi ära kuulanud, igal ajal ja ilma menetlust jätkamata lõpetada kohtuasja põhistatud määrusega.

3. President võib eriliste asjaolude esinemisel otsustada kohtuasja menetleda eelisjärjekorras.

4. Kohtuasja võib lahendada kiirendatud menetluses vastavalt käesolevas kodukorras sätestatud tingimustele.

5. Eelotsusetaotluse võib lahendada kiirmenetluses vastavalt käesolevas kodukorras sätestatud tingimustele.

Artikkel 54

Kohtuasjade liitmine

1. Üksteisega seotud sama liiki kohtuasjad võib igal ajal liita menetluse kirjaliku või suulise osa või kohtuotsuse huvides.

2. Kohtuasjade liitmise otsustab president, olles ära kuulanud ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi, kui kohtuasjad on neile juba määratud, ning ka pooled, välja arvatud eelotsusetaotluste puhul. President võib anda selle küsimuse otsustamiseks Euroopa Kohtule.

3. Liidetud kohtuasjad võib uuesti lahutada lõikes 2 sätestatud korras.

Artikkel 55

Menetluse peatamine

1. Menetluse võib peatada:

- a) põhikirja artikli 54 kolmandas lõigus nimetatud juhtudel Euroopa Kohtu määrusega pärast kohtujuristi ärakuulamist;

b) kõigil muudel juhtudel presidendi otsusega pärast ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ning, välja arvatud eelotsusetaotluste puhul, poolte ärakuulamist.

2. Menetlust võib jätkata määruse või otsusega, järgides sama protseduuri.

3. Eelmistes lõigetes nimetatud määrused või otsused toimetatakse pooltele või põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele kätte.

4. Menetluse peatamine jõustub peatamismääruses või -otsuses märgitud kuupäeval või kui märke kuupäeva kohta puudub, siis määruse või otsuse tegemise kuupäeval.

5. Ajal, mil menetlus on peatatud, ei lõpe ükski poolte ega põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikute suhtes kohaldatav menetlustähtaeg.

6. Kui peatamismääruses või -otsuses ei ole peatamise tähtaega määratud, siis lõpeb see menetluse jätkamise määruses või otsuses märgitud kuupäeval või kui märke kuupäeva kohta puudub, siis menetluse jätkamise määruse või otsuse tegemise kuupäeval.

7. Katkenud menetlustähtajad asendatakse menetluse jätkamise kuupäevast arvates uute tähtaegadega, mille kulgemine algab menetluse jätkamise kuupäeval.

Artikkel 56

Kohtuasja otsustamise edasilükkamine

Pärast ettekandja-kohtuniku, kohtujuristi ja poolte ärakuulamist võib president eriliste asjaolude esinemisel omal algatusel või poole taotlusel lükata kohtuasja otsustamise hilisemale kuupäevale.

5. peatükk

MENETLUSE KIRJALIK OSA

Artikkel 57

Menetlusdokumentide esitamine

1. Iga menetlusdokumendi originaalile peab olema omakäeliselt alla kirjutanud poole esindaja või advokaat või kui on tegemist eelotsusemenetluses esitatud seisukohtadega, siis põhi-kohtuasja pool, kui kohtuasjas kohaldatavad siseriiklikud menetlusnormid seda lubavad, või tema esindaja.

2. Menetlusdokument ja kõik selles märgitud lisad esitatakse koos viie ärakirjaga Euroopa Kohtule ning kui tegemist on muu menetlusega kui eelotsusemenetlus, siis lisaks üks ära kiri igale poolele. Ära kirja õigsust tõestab selle esitanud pool.

3. Institutsioonid esitavad Euroopa Kohtu kehtestatud tähtaja jooksul menetlusdokumentide tõlked nõukogu määruse nr 1 artiklis 1 nimetatud keeltesse. Kohaldatakse eelmist lõiget.

4. Igale menetlusdokumendile lisatakse kaust, mis sisaldab menetlusdokumendis viidatud tõendeid ja dokumente ning nimekirja nendest tõenditest ja dokumentidest.

5. Kui menetlusdokumendile on tõendi või dokumendi mahu tõttu lisatud üksnes selle väljavõte, esitatakse tõend või dokument tervikuna või selle täielik ära kiri kohtukantseleile.

6. Igale menetlusdokumendile märgitakse kuupäev. Menetlustähtaegade arvutamisel lähtutakse üksnes dokumendi originaali kohtukantseleisse esitamise kuupäevast ja kellaajast.

7. Ilma et see piiraks lõigete 1–6 kohaldamist, loetakse menetlustähtaegade järgimise üle otsustamisel menetlusdokumendi esitamise ajaks kuupäeva ja kellaaga, mil menetlusdokumendi allkirjastatud originaali ära kiri koos lõikes 4 märgitud tõendite ja dokumentide nimekirjaga jõuab faksi või muu Euroopa Kohtu käsutuses oleva tehnilise sidevahendi teel kohtukantseleisse, tingimusel et hiljemalt kümne päeva pärast esitatakse kohtukantseleisse menetlusdokumendi allkirjastatud originaal koos lõikes 2 nimetatud lisade ja ära kirjadega.

8. Ilma et see piiraks lõigete 3–6 kohaldamist, võib Euroopa Kohus otsusega kindlaks määrata, millistel tingimustel võib elektrooniliselt kohtukantseleile edastatud menetlusdokumenti pidada dokumendi originaaliks. See otsus avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas.

Artikkel 58

Menetlusdokumentide pikkus

Ilma et see piiraks käesoleva kodukorra erisätete kohaldamist, võib Euroopa Kohus otsusega kindlaks määrata talle esitatavate seisukohtade maksimaalse pikkuse. See otsus avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas.

6. peatükk

ESIALGNE ETTEKANNE JA KOHTUKOOSSEISU MÄÄRAMINE

Artikkel 59

Esialgne ettekanne

1. Kui menetluse kirjalik osa on lõppenud, määrab president kindlaks kuupäeva, mil ettekandja-kohtunik esitab Euroopa Kohtu üldkoosolekule esialgse ettekande.

2. Esialgne ettekanne sisaldab ettepanekuid selle kohta, kas on vaja võtta menetlust korraldavaid erimeetmeid, läbi viia menetlustoiminguid või paluda selgitusi eelotsusetaotluse esitanud kohtult ning millisele kohtukoosseisule tuleks kohtuasi

määrata. Esialgne ettekanne võib sisaldada ka ettekandja-kohtuniku ettepanekut lahendada asi kohtuistungita või kohtujuristi ettepanekuta vastavalt põhikirja artikli 20 viiendale lõigule.

3. Euroopa Kohus otsustab ettekandja-kohtuniku ettepanekute üle pärast kohtujuristi ärakuulamist.

Artikkel 60

Asja määramine kohtukoosseisule

1. Euroopa Kohus määrab kolmest või viiest kohtunikust koosnevale kojale iga talle esitatud kohtuasja, kui selle keerukus või tähtsus või erilised asjaolud ei nõua selle määramist suurkojale või kui menetluses osalev liikmesriik või liidu institutsioon ei taotle põhikirja artikli 16 kolmanda lõigu kohaselt selle määramist suurkojale.

2. Euroopa Kohus menetleb kohtuasja täiskoguna, kui see on talle esitatud põhikirja artikli 16 neljandas lõigus nimetatud sätete kohaselt. Euroopa Kohus võib saata kohtuasja täiskogule, kui ta põhikirja artikli 16 viienda lõigu kohaselt leiab, et kohtuasi on erakordselt tähtis.

3. Kohtukoosseis, kellele kohtuasi on määratud, võib igas menetluse staadiumis paluda Euroopa Kohtul määrata asi läbi vaatamiseks suuremale kohtukoosseisule.

4. Kui menetluse suuline osa avatakse ilma menetlustoimingu-
teta, määrab kohtukoosseisu president kindlaks selle avamise kuupäeva.

7. peatükk

MENETLUST KORRALDAVAD MEETMED JA MENETLUSTOIMINGUD

1. jagu. Menetlust korraldavad meetmed

Artikkel 61

Menetlust korraldavad meetmed, mille võtmise otsustab Euroopa Kohus

1. Lisaks meetmetele, mida võib võtta põhikirja artikli 24 alusel, võib Euroopa Kohus paluda pooltel või põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutel vastata teatud küsimustele kirjalikult tähtaja jooksul, mille määrab Euroopa Kohus, või kohtuistungil. Kirjalikud vastused edastatakse teistele pooltele või põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele.

2. Kui toimub kohtuistung, palub Euroopa Kohus võimaluse korral kohtuistungil osalejatelt, et nad keskenduksid oma suulistes seisukohtades ühele või mitmele kindlaksmääratud küsimusele.

Artikkel 62

Menetlust korraldavad meetmed, mille võtmise otsustab ettekandja-kohtunik või kohtujurist

1. Ettekandja-kohtunik ja kohtujurist võivad paluda, et pooled või põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud esitaksid kindlaksmääratud tähtaja jooksul kogu faktiliste asjaoludega seotud teabe ja kõik dokumendid või muud üksikasjad, mida nad peavad asjakohaseks. Saadud vastused ja dokumendid edastatakse teistele pooltele või põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele.

2. Ettekandja-kohtunik ja kohtujurist võivad samuti esitada pooltele või põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele küsimusi kohtuistungil vastamiseks.

2. jagu. Menetlustoimingud

Artikkel 63

Menetlustoimingute teostamise otsustamine

1. Euroopa Kohus otsustab üldkoosolekul, kas on vaja teostada menetlustoiminguid.

2. Kui kohtuasi on juba määratud kohtukoosseisule, otsustab menetlustoimingute teostamise kohtukoosseis.

Artikkel 64

Menetlustoimingute kindlaksmääramine

1. Euroopa Kohus, olles kohtujuristi ära kuulanud, määrab määrusega kindlaks vajalikud menetlustoimingud, nimetades tõendamist vajavad asjaolud.

2. Ilma et see piiraks põhikirja artiklite 24 ja 25 kohaldamist, võidakse teostada järgmisi menetlustoiminguid:

- a) poolte isiklik kohalekutsumine;
- b) nõue teabe ja dokumentide esitamiseks;
- c) tunnistajate ärakuulamine;
- d) ekspertiis;
- e) sündmuskoha vaatlus.

3. Vastutõendi esitamine ja varem esitatud tõendite täiendamine on lubatud.

Artikkel 65

Menetlustoimingute teostamisel osalemine

1. Kui kohtukoosseis ei teosta ise menetlustoimingut, teeb ta selle ülesandeks ettekandja-kohtunikule.

2. Menetlustoimingute teostamisel osaleb ka kohtujurist.
3. Pooled võivad osaleda menetlustoimingute teostamisel.

Artikkel 66

Tunnistajate ütlused

1. Euroopa Kohus võib omal algatusel või poole taotlusel, olles kohtujuristi ära kuulunud, nõuda mõne asjaolu tõendamist tunnistaja ütlustega.
2. Poole taotluses tunnistaja ära kuulamiseks näidatakse täpselt, milliste asjaoludega seoses ja millistel põhjustel on vaja tunnistaja ära kuulata.
3. Euroopa Kohtu lahendab eelmises lõigus nimetatud taotluse põhjendatud määrusega. Kui ta selle rahuldab, nimetatakse määruuses tõendamist vajavad asjaolud ja iga asjaoluga seoses ära kuulatavad tunnistajad.
4. Euroopa Kohus kutsub tunnistajad kohtusse, vajaduse korral pärast käesoleva kodukorra artikli 73 lõikes 1 nimetatud rahasumma deponeerimist.

Artikkel 67

Tunnistajate ära kuulamine

1. Pärast tunnistaja isikuandmete kontrollimist teatab president tunnistajale, et tal tuleb kinnitada oma ütluste õigsust käesolevas kodukorras sätestatud viisil.
2. Euroopa Kohus kuulab tunnistaja ära, olles kutsunud pooled ütluste andmisel osalema. President võib pärast tunnistaja ütluste andmist poole taotlusel või omal algatusel esitada tunnistajale küsimusi.
3. Samasugune õigus on teistel kohtunikel ja kohtujuristil.
4. Presidendi loal võivad poolte esindajad tunnistajale küsimusi esitada.

Artikkel 68

Tunnistaja vande

1. Pärast ütluste andmist annab tunnistaja järgmise vande:
„Vannun, et olen rääkinud tõtt, kogu tõe ja ainult tõtt.”
2. Euroopa Kohus võib pärast poolte ära kuulamist vabastada tunnistaja vande andmisest.

Artikkel 69

Rahatrahv

1. Kohtusse nõuetekohaselt kutsutud tunnistajad on kohustatud kohtukutse peale kohale ilmuma ja kohtuistungil osalema.
2. Kui kohtusse nõuetekohaselt kutsutud tunnistaja jätab mõjuva põhjuseta Euroopa Kohtu ette ilmumata, võib kohus

määrata talle rahatrahvi, mille ülemmäär on 5 000 eurot, ja kutsuda tunnistaja uuesti kohtusse tema enda kulul.

3. Sama karistust võib kohaldada tunnistajale, kes ilma mõjuva põhjuseta keeldub ütlusi või vannet andmast.

Artikkel 70

Ekspertiis

1. Euroopa Kohus võib määrata ekspertiisi. Ekspertiisi nimetamise määruuses määratakse kindlaks tema ülesanne ja ekspertiisiamuse esitamise tähtaeg.
2. Pärast ekspertiisiamuse esitamist ja selle kättetoimetamist pooltele võib Euroopa Kohus teha määruse ekspertiisi ära kuulamiseks, olles kutsunud pooled ära kuulamisel osalema. President võib poole taotlusel või omal algatusel esitada ekspertiisile küsimusi.
3. See õigus on ka kõigil kohtunikel ja kohtujuristil.
4. Presidendi loal võivad poolte esindajad ekspertiisile küsimusi esitada.

Artikkel 71

Ekspertiisi vande

1. Pärast ekspertiisiamuse esitamist annab ekspert järgmise vande:
„Vannun, et olen täitnud oma ülesande kohusetundlikult ja erapooletult.”
2. Euroopa Kohus võib pärast poolte ära kuulamist vabastada ekspertiisi vande andmisest.

Artikkel 72

Tunnistaja või ekspertiisi taandamine

1. Kui üks pooltest nõuab tunnistaja või ekspertiisi taandamist tema ebapädevuse või ebaväärikuse tõttu või muul põhjusel või kui tunnistaja või ekspert keeldub andmast ütlusi või vannet, lahendab küsimuse Euroopa Kohus.
2. Tunnistaja või ekspertiisi taandamist saab taotleda kahe nädala jooksul alates tunnistaja kohtusse kutsumise või ekspertiisi nimetamise määruuse kättetoimetamisest, nimetades taotluses ära taandamise alused ja esitatavad tõendid.

Artikkel 73

Tunnistaja ja ekspertiisi kulud

1. Kui Euroopa Kohus määrab tunnistaja ära kuulamise või ekspertiisi, võib ta pooltel või ühelt neist nõuda tunnistaja või ekspertiisi kulude katmiseks vajaliku rahasumma deponeerimist.

2. Tunnistajal ja eksperdil on õigus sõidu- ja elamiskulude hüvitusele. Nende kulude katmiseks võib teha ettemakse Euroopa Kohtu kassast.

3. Tunnistajal on õigus hüvitisele saamata jäänud töötasu eest ja eksperdil on õigus tasule ülesannete täitmise eest. Need summad makstakse tunnistajale ja eksperdile välja Euroopa Kohtu kassast pärast kohustuste ja ülesannete täitmist.

Artikkel 74

Menetlustoimingute teostamise istungi protokoll

1. Kohtusekretär koostab iga menetlustoimingute teostamise istungi kohta protokollile. Protokollile kirjutavad alla president ja kohtusekretär. Protokoll on autentne dokument.

2. Kui tegemist on istungiga, kus kuulatakse ära tunnistaja või ekspert, kirjutavad protokollile alla president või tunnistaja ära kuulamise eest vastutav ettekandja-kohtunik ning kohtusekretär. Enne protokollile allakirjutamist tuleb tunnistajale või eksperdile anda võimalus kontrollida protokollile sisu ja sellele alla kirjutada.

3. Protokoll toimetatakse kätte pooltele.

Artikkel 75

Menetluse suulise osa avamine pärast menetlustoimingute lõpetamist

1. Kui Euroopa Kohus ei määra pooltele tähtaega kirjalike seisukohtade esitamiseks, määrab president pärast menetlustoimingute lõpetamist menetluse suulise osa avamise kuupäeva.

2. Kui kirjalike seisukohtade esitamiseks on määratud tähtaeg, määrab president menetluse suulise osa avamise kuupäeva pärast nimetatud tähtaja möödumist.

8. peatükk

MENETLUSE SUULINE OSA

Artikkel 76

Kohtuistung suuliste seisukohtade ära kuulamiseks

1. Põhjendatud taotlus kohtuistung korraldamiseks esitatakse kolme nädala jooksul alates pooltele või põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele menetluse kirjaliku osa lõpetamise teatise kättetoimetamisest. President võib seda tähtaega pikendada.

2. Ettekandja-kohtuniku ettepanekul võib Euroopa Kohus, olles kohtujuristi ära kuulanud, otsustada kohtuistungit mitte korraldada, kui ta pärast menetluse kirjalikus osas esitatud seisukohtadega tutvumist leiab, et tal on asja lahendamiseks piisavalt teavet.

3. Eelmises lõikes sätestatud võimalus puudub, kui põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isik, kes ei osalenud menetluse kirjalikus osas, esitab põhjendatud taotluse kohtuistung korraldamiseks.

Artikkel 77

Ühine kohtuistung

Kui mitme sama liiki kohtuasja sarnasus võimaldab, võib Euroopa Kohus korraldada nendes kohtuasjades ühise kohtuistungit suuliste seisukohtade ära kuulamiseks.

Artikkel 78

Kohtuistungit juhtimine

Kohtuistungit avab ja seda juhib president, kes tagab kohtuistungit korra.

Artikkel 79

Kinnine kohtuistung

1. Tõsistel põhjustel, mis seonduvad eelkõige liikmesriikide julgeolekuga või alaealiste kaitsega, võib Euroopa Kohus kuulutada kohtuistungit kinniseks.

2. Kinniseks kuulutatud kohtuistungit sisu ei avalikustata.

Artikkel 80

Küsimused

Kohtukoosseisu liikmed ja kohtujurist võivad kohtuistungit käigus esitada küsimusi poolte esindajatele, nõustajatele või advokaatidele ning käesoleva kodukorra artikli 47 lõikes 2 ette nähtud tingimustel põhikohtuasja pooltele või nende esindajatele.

Artikkel 81

Kohtuistungit lõpetamine

Pärast poolte või põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikute suuliste seisukohtade ära kuulamist kuulutab president kohtuistungit lõppenuks.

Artikkel 82

Kohtujuristi ettepaneku esitamine

1. Kui toimub kohtuistung suuliste seisukohtade ära kuulamiseks, esitatakse kohtujuristi ettepanek pärast kohtuistungit lõpetamist.

2. Pärast kohtujuristi ettepaneku esitamist kuulutab president menetluse suulise osa lõppenuks.

Artikkel 83

Suulise osa avamine või uuendamine

Euroopa Kohus võib igal ajal, olles kohtujuristi ära kuulanud, avada või uuendada määrusega menetluse suulise osa, eelkõige kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet või kui pool on pärast suulise osa lõpetamist esitanud uue asjaolu, millel on otsustav tähtsus Euroopa Kohtu lahendamisele, või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumentidele, mille üle pooled või põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud ei ole vaieldnud.

*Artikkel 84***Kohtuistungi protokoll**

1. Kohtusekretär koostab iga kohtuistungi kohta protokollid. Protokollile kirjutavad alla president ja kohtusekretär. Protokoll on autentne dokument.

2. Pooled ja põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud võivad tutvuda protokollidega kohtukantseleis ning saada nendest ärakirju.

*Artikkel 85***Kohtuistungi salvestamine**

President võib nõuetekohaselt põhjendatud taotluse korral lubada pooltel või põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikul, kes osales menetluse suulises või kirjalikus osas, kuulata Euroopa Kohtu ruumides kohtuistungil helisalvestist keeles, mida esineja kohtuistungil kasutas.

9. peatükk

KOHTUOTSUSED JA -MÄÄRUSED

*Artikkel 86***Kohtuotsuse kuulutamise kuupäev**

Kohtuotsuse kuulutamise kuupäev tehakse teatavaks pooltele või põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele.

*Artikkel 87***Kohtuotsuse sisu**

Kohtuotsuses sisaldub:

- a) märke, et otsuse on teinud Euroopa Kohus,
- b) märke kohtukoosseisu kohta,
- c) otsuse kuulutamise kuupäev,
- d) presidendi ja nõupidamistel osalenud kohtunike nimed, näidates ära ettekandja-kohtuniku,
- e) kohtujuristi nimi,
- f) kohtusekretäri nimi,
- g) poolte või menetluses osalenud põhikirja artiklis 23 viidatud huvitatud isikute nimed,
- h) poolte esindajate nimed,
- i) hagide ja apellatsioonkaebuste korral poolte nõuded,
- j) kohtuistungil toimumise korral selle kuupäev,
- k) märke kohtujuristi äraakuulamise kohta ja vajaduse korral tema ettepaneku kuupäev,

- l) lühiülevaade faktilistest asjaoludest,
- m) põhjendused,
- n) resolutsioon, mis sisaldab vajaduse korral otsust kohtukulude jaotamise kohta.

*Artikkel 88***Kohtuotsuse kuulutamine ja kättetoimetamine**

1. Kohtuotsus kuulatakse avalikult kohtuistungil.
2. Kohtuotsuse originaal, millele on alla kirjutanud president, nõupidamistel osalenud kohtunikud ja kohtusekretär, pitseeritakse ja antakse hoiule kohtukantseleisse; kohtuotsuse tõestatud ära kiri edastatakse pooltele ning vajaduse korral eelotsusetaotluse esitanud kohtule, põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele ja Üldkohtule.

*Artikkel 89***Kohtumääruse sisu**

1. Kohtumääruses sisaldub:
 - a) märke, et määruse on teinud Euroopa Kohus,
 - b) märke kohtukoosseisu kohta,
 - c) määruse tegemise kuupäev,
 - d) märke õigusliku aluse kohta, millele määrus tugineb,
 - e) presidendi ja vajaduse korral nõupidamistel osalenud kohtunike nimed, näidates ära ettekandja-kohtuniku,
 - f) kohtujuristi nimi,
 - g) kohtusekretäri nimi,
 - h) poolte või põhikohtuasja poolte nimed,
 - i) poolte esindajate nimed,
 - j) märke kohtujuristi äraakuulamise kohta,
 - k) resolutsioon, mis sisaldab vajaduse korral otsust kohtukulude jaotamise kohta.
2. Juhul kui käesoleva kodukorra kohaselt peab määrus olema põhistatud, märgitakse määruses ka:
 - a) hagide ja apellatsioonkaebuste korral poolte nõuded,
 - b) lühiülevaade faktilistest asjaoludest,
 - c) põhjendused.

*Artikkel 90***Kohtumääruse allakirjutamine ja kättetoimetamine**

Kohtumääruse originaal, millele on alla kirjutatud president ja kohtusekretär, pitseeritakse ja antakse hoiule kohtukantseleisse; kohtumääruse tõestatud ärakiri edastatakse pooltele ning vajaduse korral eelotsusetaotluse esitanud kohtule, põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele ja Üldkohtule.

*Artikkel 91***Kohtuotsuste ja -määruste jõustumine**

1. Kohtuotsus jõustub alates selle kuulutamise päevast.
2. Kohtumäärus jõustub alates selle kättetoimetamise päevast.

*Artikkel 92***Avaldamine Euroopa Liidu Teatajas**

Euroopa Liidu Teatajas avaldatakse teadaanne, milles on märgitud Euroopa Kohtu otsuse ja määruse kuupäev ning resolutsioon.

III JAOTIS**EELOTSUSETAOTLUSED**

1. peatükk

ÜLDSÄTTED

*Artikkel 93***Kohaldamisala**

Menetlusele kohaldatakse käesoleva jaotise sätteid:

- a) põhikirja artiklis 23 sätestatud juhtudel,
- b) eelotsusetaotluste suhtes, mis võivad olla ette nähtud lepingutes, mille osaliseks on liit või liikmesriigid.

*Artikkel 94***Eelotsusetaotluse sisu**

Lisaks Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimustele märgitakse eelotsusetaotluses:

- a) lühiülevaade vaidluse esemest ja asjassepuutuvatest asjaoludest, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus on need välja selgitanud, või vähemalt ülevaade faktilistest andmetest, millel eelotsuse küsimused põhinevad;
- b) ülevaade kohaldamisele kuuluvatest siseriiklikest õigusnormidest ja vajaduse korral asjakohasest siseriiklikust kohtupraktikast;
- c) selgitus, millistel põhjustel siseriiklik kohus tõstatas liidu õigusnormide tõlgendamise või kehtivuse küsimuse ning millist seost ta nende õigusnormide ja põhikohtuasjas kohaldatavate siseriiklike õigusnormide vahel näeb.

*Artikkel 95***Anonüümsus**

1. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus on andnud anonüümsuskaitse, järgitakse seda anonüümsust ka Euroopa Kohtu menetluses.

2. Kui Euroopa Kohus seda vajalikuks peab, võib ta eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlusel, põhikohtuasja poole nõuetekohaselt põhjendatud taotlusel või omal algatusel muuta anonüümsuseks ka ühe või mitme isiku või üksuse nime, keda kohtuasi puudutab.

*Artikkel 96***Eelotsusemenetluses osalemine**

1. Vastavalt põhikirja artiklile 23 võivad Euroopa Kohtule seisukohti esitada:

- a) põhikohtuasja pooled,
- b) liikmesriigid,
- c) Euroopa Komisjon,
- d) institutsioon, kes on vastu võtnud õigusakti, mille kehtivus või tõlgendus on vaidlustatud,
- e) EMP lepingu osalisriigid, kes ei ole liikmesriigid, ning EFTA järelevalveamet, kui Euroopa Kohtule on esitatud eelotsuse küsimus, mis puudutab mõnda kõnealuse lepingu reguleerimisaladest,
- f) kolmandad riigid, kes on teatavat küsimust käsitleva nõukogu kokkuleppe osaliseks, kui kokkuleppe seda ette näeb ja kui liikmesriigi kohus taotleb Euroopa Kohtu eelotsust kõnealuse kokkuleppe reguleerimisalasse kuulavas küsimuses.

2. Menetluse kirjalikus osas mitteosalemine ei takista osalemist menetluse suulises osas.

*Artikkel 97***Põhikohtuasja pooled**

1. Põhikohtuasja pooled on need, kelle on sellisena määratlenud eelotsusetaotluse esitanud kohus vastavalt siseriiklikele menetlusnormidele.

2. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus teatab Euroopa Kohtule ajal, mil asi on juba Euroopa Kohtu menetluses, et ta on lubanud põhikohtuasja menetluses osaleda uuel poolel, peab see pool nõustuma menetlusega selles staadiumis, milles see on nimetatud teatamise hetkel. Talle edastatakse kõik menetlusdokumendid, mis on põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele juba kätte toimetatud.

3. Põhikohtuasja poolte esindamise ja kohtusse ilmumise osas võtab Euroopa Kohus arvesse menetlusnorme, mis kehtivad eelotsusetaotluse esitanud kohtus. Kui tekib kahtlus, kas isik võib põhikohtuasja poolt siseriikliku õiguse kohaselt esindada, võib Euroopa Kohus küsida eelotsusetaotluse esitanud kohtult teavet kohaldatavate menetlusnormide kohta.

Artikkel 98

Eelotsusetaotluse tõlkimine ja kättetoimetamine

1. Käesolevas jaotises osutatud eelotsusetaotlused toimetatakse liikmesriikidele kätte originaalkeeles koos vastava riigi riigikeelde tehtud tõlkega. Kui see on eelotsusetaotluse pikkust arvestades kohane, asendatakse see tõlge eelotsusetaotluse kokkuvõtte tõlkega vastava riigi riigikeelde, mis on selle riigi seisukoha kujundamise aluseks. Selles kokkuvõttes esitatakse eelotsuse küsimuse või küsimuste terviktekst. Tingimusel et need elemendid on esitatud eelotsusetaotluses, hõlmab see kokkuvõtte põhikohtuasja vaidluse eset, põhikohtuasja poolte peamisi argumente, eelotsusetaotluse põhjenduste lühikest esitust ja viidatud kohtupraktikat ning siseriiklikke ja liidu õigusnorme, millele tuginetakse.

2. Põhikirja artikli 23 kolmandas lõigus nimetatud juhtudel toimetatakse eelotsusetaotlused kätte EMP lepingu osalisriikidele, kes ei ole liikmesriigid, samuti EFTA järelevalveametile originaalkeeles koos eelotsusetaotluse või vajaduse korral selle kokkuvõtte tõlkega ühte artiklis 36 nimetatud keeltest adressaadi valikul.

3. Kui kolmandal riigil on põhikirja artikli 23 neljanda lõigu kohaselt õigus osaleda eelotsusemenetluses, toimetatakse talle eelotsusetaotlus kätte originaalkeeles koos eelotsusetaotluse või vajaduse korral selle kokkuvõtte tõlkega ühte artiklis 36 nimetatud keeltest kolmanda riigi valikul.

Artikkel 99

Vastamine põhistatud määrusega

Kui Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimus on identne küsimusega, millele Euroopa Kohus on juba vastuse andnud, või kui küsimusele võib vastuse selgelt tuletada kohtupraktikast või kui esitatud küsimusele antav vastus ei tekita põhjendatud kahtlust, võib Euroopa Kohus igal ajal ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist lahendada kohtuasja põhistatud määrusega.

Artikkel 100

Euroopa Kohtusse pöördumine

1. Eelotsusetaotlus jääb Euroopa Kohtu menetlusse niikaua, kuni Euroopa Kohtusse pöördunud kohus ei ole eelotsusetaot-

lust tagasi võtnud. Eelotsusetaotluse tagasivõtmist saab arvesse võtta kuni kohtuotsuse kuulutamise kuupäeva teatavakstelemiseni põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele.

2. Euroopa Kohus võib siiski igal ajal sedastada, et tema pädevuse tingimused ei ole enam täidetud.

Artikkel 101

Selgituste küsimine

1. Ilma et see piiraks käesolevas kodukorras sätestatud menetlust korraldavate meetmete võtmist või menetlustoimingute läbiviimist, võib Euroopa Kohus, olles kohtujuristi ära kuulanud, küsida eelotsusetaotluse esitanud kohtult selgitusi Euroopa Kohtu määratud tähtajaks.

2. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu vastus toimetatakse kätte põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele.

Artikkel 102

Eelotsusemenetluse kulud

Eelotsusemenetluse kulude üle otsustab eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Artikkel 103

Kohtuotsuste ja -määruste parandamine

1. Kirja- ja arvutusvigu ning ilmseid ebatäpsusi kohtuotsustes ja -määrustes võib Euroopa Kohus parandada omal algatusel või põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isiku taotlusel, kui see esitatakse kahe nädala jooksul alates kohtuotsuse kuulutamisest või kohtumääruse kättetoimetamisest.

2. Euroopa Kohus teeb otsuse pärast kohtujuristi ärakuulamist.

3. Kohtulahendi parandamise määruse originaal lisatakse parandatud kohtulahendi originaalile. Parandatud kohtulahendi originaali servale tehakse määruse kohta märged.

Artikkel 104

Eelotsuste tõlgendamine

1. Kohtuotsuste ja -määruste tõlgendamist käsitlev käesoleva kodukorra artikkel 158 ei kohaldu lahendite, millega vastatakse eelotsusetaotlusele.

2. Siseriiklikel kohtutel tuleb hinnata, kas nad saavad eelotsusest piisavalt teavet või peavad vajalikuks uuesti Euroopa Kohtusse pöörduda.

2. peatükk

EELOTSUSE KIIRENDATUD MENETLUS

Artikkel 105

Kiirendatud menetlus

1. Kui kohtuasja laad nõuab asja lahendamist lühikese aja jooksul, võib Euroopa Kohtu president eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlusel või erandkorras omal algatusel otsustada, olles ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulanud, lahendada eelotsusetaotluse kiirendatud menetluses, kaldudes kõrvale käesoleva kodukorra sätetest.

2. Sellisel juhul määrab president viivitamata kindlaks kohtuistungiku kuupäeva, millest teatatakse põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele samaaegselt eelotsusetaotluse kättetoimetamisega.

3. Eelmises lõikes nimetatud huvitatud isikud võivad esitada kirjalikke seisukohti presidendi määratud tähtaja jooksul, mis ei ole lühem kui 15 päeva. President võib nõuda, et huvitatud isikud piirduksid kirjalikes seisukohtades eelotsusetaotluses tõstatatud oluliste õigusküsimustega.

4. Kirjalikud seisukohad edastatakse enne kohtuistungit kõigile põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele.

5. Euroopa Kohus teeb otsuse pärast kohtujuristi ärakuulamist.

Artikkel 106

Menetlusdokumentide edastamine

1. Eelmises artiklis ette nähtud menetlusdokumendid loetakse esitatuks, kui nende allkirjastatud originaali ärakiri ning selles viidatud tõendid ja dokumendid koos artikli 57 lõikes 4 märgitud nimekirjaga edastatakse kohtukantsleile faksi või muu Euroopa Kohtu käsutuses oleva tehnilise sidevahendi teel. Menetlusdokumendi originaal ja eespool nimetatud lisad edastatakse viivitamata Euroopa Kohtu kantsleile.

2. Eelmises artiklis ette nähtud kättetoimetamine ja teavitamine võib toimuda dokumendi ärakirja saatmisega faksi või muu Euroopa Kohtu ja adressaadi käsutuses oleva tehnilise sidevahendiga.

3. peatükk

EELOTSUSE KIIRMENETLUS

Artikkel 107

Eelotsuse kiirmenetluse kohaldamisala

1. Eelotsusetaotluse, milles esitatakse üks või mitu küsimust Euroopa Liidu toimimise lepingu kolmanda osa V jaotisega

reguleeritud valdkondades, võib eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlusel või erandkorras Euroopa Kohtu algatusel lahendada kiirmenetluses, kaldudes kõrvale käesoleva kodukorra sätetest.

2. Eelotsusetaotluse esitanud kohus toob esile faktilised ja õiguslikud asjaolud, millest nähtub asja kiireloomulisus ja mis õigustavad selle erandliku menetluse kohaldamist, ning pakub võimaluse korral vastuse, mille ta ise eelotsuse küsimustele annaks.

3. Juhul kui eelotsusetaotluse esitanud kohus kiirmenetluse kohaldamist ei taotle, võib Euroopa Kohtu president, kui tema esialgsel hinnangul tuleks asjas seda menetlust kohaldada, paluda artiklis 108 osutatud kojal kaaluda vajadust eelotsusetaotluse lahendamiseks kiirmenetluses.

Artikkel 108

Kiirmenetluse kohaldamise otsustamine

1. Otsus lahendada eelotsusetaotlus kiirmenetluses tehakse määratud koja poolt ettekandja-kohtuniku ettepaneku alusel pärast kohtujuristi ärakuulamist. Koja koosseis määratakse kindlaks vastavalt artikli 28 lõikele 2 päeval, mil kohtuasi määratakse ettekandja-kohtunikule, kui kiirmenetluse kohaldamist taotleb eelotsusetaotluse esitanud kohus, või kui kiirmenetluse kohaldamist kaalutakse Euroopa Kohtu presidendi palvel, siis päeval, mil see palve esitatakse.

2. Kui kohtuasjal on seos menetluses oleva kohtuasjaga, mis on määratud ettekandja-kohtunikule, kes ei kuulu määratud kotta, võib see koda teha Euroopa Kohtu presidendile ettepaneku määrata kohtuasi sellele ettekandja-kohtunikule. Kui kohtuasi määratakse läbivaatamiseks sellele ettekandja-kohtunikule, täidab viiest kohtunikust koosnev koda, kuhu ta kuulub, selles kohtuasjas määratud koja ülesandeid. Kohaldatakse artikli 29 lõiget 1.

Artikkel 109

Kiirmenetluse kirjalik osa

1. Kui kiirmenetluse kohaldamist taotleb eelotsusetaotluse esitanud kohus või kui president on palunud määratud kojal kaaluda vajadust lahendada eelotsus selles menetluses, toimetab kohtusekretär eelotsusetaotluse viivitamata kätte põhikohtuasja pooltele, liikmesriigile, kus eelotsusetaotluse esitanud kohus tegutseb, Euroopa Komisjonile ja institutsioonile, kes on vastu võtnud õigusakti, mille kehtivus või tõlgendamine on vaidlustatud.

2. Otsus kiirmenetluse kohaldamise või kohaldamata jätmise kohta toimetatakse viivitamata kätte eelmises lõikes nimetatud eelotsusetaotluse esitanud kohtule, liikmesriigile ja institutsioonidele. Eelotsusetaotluse kiirmenetluses lahendamise otsuses

määratakse kindlaks tähtaeg, mille jooksul võivad viimatinimetatud esitada oma kirjalikud seisukohad. Otsuses võib täpsustada, milliseid õigusküsimusi kirjalikud seisukohad peaksid käsitlema, ja määrata nende dokumentide maksimaalse pikkuse.

3. Kui eelotsusetaotlus viitab haldus- või kohtumenetlusele, mis toimus muus liikmesriigis kui see, kus eelotsusetaotluse esitanud kohus tegutseb, siis võib Euroopa Kohus paluda sel liikmesriigil esitada kirjalikult või kohtuistungil kõik vajalikud täpsustused.

4. Eelotsusetaotlus saadetakse vahetult pärast lõikes 1 ette nähtud kättetoimetamist ka teistele põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele, kellele taotlust veel kätte toimetatud ei ole; samuti saadetakse vahetult pärast lõikes 2 ette nähtud kättetoimetamist nendele teistele huvitatud isikutele otsus kiirmenetluse kohaldamise või kohaldamata jätmise kohta.

5. Põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele antakse kohtuistungil ajast teada niipea kui võimalik.

6. Kui eelotsusetaotlust ei lahendata kiirmenetluses, toimub menetlus põhikirja artikli 23 ja käesoleva kodukorra asjaspepuutvate sätete kohaselt.

Artikkel 110

Kättetoimetamine ja teavitamine pärast menetluse kirjaliku osa lõpetamist

1. Kui eelotsusetaotlus lahendatakse kiirmenetluses, toimetatakse eelotsusetaotlus ning esitatud kirjalikud seisukohad kätte põhikirja artiklis 23 nimetatud muudele huvitatud isikutele kui artikli 109 lõikes 1 märgitud isikud. Eelotsusetaotlusele lisatakse tõlge või vajaduse korral kokkuvõtte vastavalt artiklis 98 sätestatud tingimustele.

2. Esitatud kirjalikud seisukohad toimetatakse kätte ka pooltele ja teistele artikli 109 lõikes 1 märgitud huvitatud isikutele.

3. Kohtuistungil toimumise päevast antakse põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutele teada samaaegselt eelmistes lõigetes märgitud dokumentide kättetoimetamisega.

Artikkel 111

Menetluse kirjaliku osa ärajätmine

Määratud koda võib otsustada eriti kiireloomuliste asjade lahendamisel jätta artikli 109 lõikes 2 osutatud menetluse kirjaliku osa ära.

Artikkel 112

Asja sisuline lahendamine

Määratud koda lahendab kohtuasja pärast kohtujuristi ärakuulamist.

Artikkel 113

Kohtukoosseis

1. Määratud koda võib otsustada asja menetleda kolmeliikmelises koosseisus. Sel juhul kuuluvad kohtukoosseisu määratud koja president, ettekandja-kohtunik ja esimene või vajaduse korral kaks esimest kohtunikku artikli 28 lõikes 2 märgitud nimekirjast, kes on nendel järjekohtadel määratud koja kohtukoosseisu kindlaksmääramise ajal, mis toimub vastavalt artikli 108 lõikele 1.

2. Määratud koda võib ka paluda Euroopa Kohtul määrata kohtuasi läbivaatamiseks suuremale kohtukoosseisule. Uus kohtukoosseis jätkab asja lahendamist kiirmenetluses, vajaduse korral pärast menetluse suulise osa uuendamist.

Artikkel 114

Menetlusdokumentide edastamine

Menetlusdokumendid edastatakse artiklis 106 sätestatud korras.

4. peatükk

TASUTA ÕIGUSABI

Artikkel 115

Tasuta õigusabi taotlus

1. Põhikohtuasja pool, kes ei suuda kohtukulusid täielikult või osaliselt tasuda, võib igal ajal taotleda tasuta õigusabi.

2. Taotlusele tuleb lisada kogu teave ja tõendid, mis võimaldavad hinnata taotleja majanduslikku olukorda, näiteks pädeva siseriikliku asutuse tõend majandusliku olukorra kohta.

3. Kui taotleja on eelotsusetaotluse esitanud kohtus juba saanud tasuta õigusabi, esitab ta selle kohtu otsuse ja täpsustab, mida katavad juba antud summad.

Artikkel 116

Tasuta õigusabi otsustamine

1. President määrab tasuta õigusabi taotluse kohe pärast selle esitamist ettekandja-kohtunikule, kellele on määratud kohtuasi, mille raames see taotlus esitatakse.

2. Ettekandja-kohtuniku ettepanekul otsustab kolmest kohtunikust koosnev koda, millesse ettekandja-kohtunik kuulub, olles kohtujuristi ära kuulunud, kas tasuta õigusabi tuleks anda täies ulatuses või osaliselt või tuleks sellest keelduda. Sel juhul kuuluvad kohtukoosseisu selle koja president, ettekandja-kohtunik ja esimene või vajaduse korral kaks esimest kohtunikku artikli 28 lõikes 3 märgitud nimekirjast, kes on nendel järjekohtadel kuupäeval, mil ettekandja-kohtunik saadab tasuta õigusabi taotluse sellele kojale.

3. Kui ettekandja-kohtunik ei kuulu kolmest kohtunikust koosnevasse kotta, otsustab samadel tingimustel viiest kohtunikust koosnev koda, millesse ta kuulub. Peale ettekandja-kohtuniku kuuluvad kohtukoosseisu neli kohtunikku artikli 28 lõikes 2 märgitud nimekirjast, kes on nendel järjekohtadel kuupäeval, mil ettekandja-kohtunik saadab tasuta õigusabi taotluse sellele kojale.

4. Kohtukoosseis lahendab taotluse määrusega. Määrus, millega täielikult või osaliselt keeldutakse tasuta õigusabi andmisest, peab olema põhistatud.

Artikkel 117

Tasuta õigusabi andmiseks makstavad summad

Tasuta õigusabi andmisel kantakse taotleja abistamise ja Euroopa Kohtus esindamisega seotud kulud Euroopa Kohtu kassast, vajaduse korral kohtukoosseisu määratud summa ulatuses. Taotleja või tema esindaja taotlusel võib teha nende kulude katmiseks ettemakse.

Artikkel 118

Tasuta õigusabi tagasivõtmine

Tasuta õigusabi taotluse lahendanud kohtukoosseis võib igal ajal omal algatusel või vastava taotluse alusel tasuta õigusabi tagasi võtta, kui selle andmist õigustanud asjaolud on menetluse käigus muutunud.

IV JAOTIS

HAGID

1. peatükk

POOLTE ESINDAMINE

Artikkel 119

Kohustus olla esindatud

1. Pooli võib esindada ainult nende esindaja või advokaat.
2. Esindajad ja advokaadid peavad esitama kohtukantsseisse ametliku dokumendi või volikirja, mille on andnud pool, keda nad esindavad.
3. Poolt abistav või esindav advokaat peab kohtukantsseile esitama ka tõendi, mis näitab, et tal on õigus esineda liikmesriigi või muu EMP lepingu osalisriigi kohtus.

4. Kui neid dokumente ei esitata, määrab kohtusekretär poolele mõistliku tähtaja dokumentide esitamiseks. Kui nõutud dokumente ettenähtud tähtaja jooksul ei esitata, otsustab Euroopa Kohus, olles ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulunud, kas selle vorminõude täitmata jätmine toob kaasa hagiavalduse või menetlusdokumendi tunnistamise vastuvõetamatuks.

2. peatükk

MENETLUSE KIRJALIK OSA

Artikkel 120

Hagiavalduse sisu

Põhikirja artiklis 21 nimetatud hagiavalduses tuleb märkida:

- a) hageja nimi ja aadress;
- b) isiku nimi, kelle vastu hagi esitatakse;
- c) hagi ese, esitatud väited ja argumendid ning lühiülevaade nendest väidetest;
- d) hageja nõuded;
- e) tõendid, juhul kui neid esitatakse.

Artikkel 121

Dokumentide kättetoimetamisega seotud teave

1. Hagiavalduses sisaldub kohtudokumentide kättetoimetamise aadress. Hagiavalduses märgitakse ka isiku nimi, keda on volitatud ja kes on nõustunud kõiki kohtudokumente vastu võtma.
2. Lisaks lõikes 1 nimetatud kohtudokumentide kättetoimetamise aadressile või selle asemel võib hagiavalduses märkida, et advokaat või esindaja nõustub dokumentide kättetoimetamisega faksi või muu tehnilise sidevahendi teel.
3. Kui hagiavaldus ei vasta lõikes 1 või 2 esitatud nõuetele, toimetatakse kuni puuduste kõrvaldamiseni asjaomasele poolele kõik menetlusega seotud dokumendid kätte tema esindajale või advokaadile adresseeritud tähtkirjaga. Erandina artiklist 48 loetakse kättetoimetamine nõuetekohaselt sooritatuks, kui tähtkiri postitatakse Euroopa Kohtu asukoha postkontoris.

Artikkel 122

Hagiavalduse lisad

1. Vajaduse korral lisatakse hagiavaldusele põhikirja artikli 21 teises lõigus nimetatud dokumendid.

2. ELTL artikli 273 alusel esitatud hagiavaldusele lisatakse üks eksemplar asjaomaste liikmesriikide vahel sõlmitud erikokkuleppest.

3. Kui hagiavaldus ei vasta käesoleva artikli lõikes 1 või 2 sätestatud tingimustele, määrab kohtusekretär hagejale mõistliku tähtaja eespool mainitud dokumentide esitamiseks. Kui neid puudusi ei kõrvaldata, otsustab Euroopa Kohus, olles ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulanud, kas nende tingimuste täitmata jätmine toob kaasa hagiavalduse tunnistamise vastuvõetamatuks.

Artikkel 123

Hagiavalduse kättetoimetamine

Hagiavaldus toimetatakse kostjale kätte. Artikli 119 lõikes 4 ja artikli 122 lõikes 3 nimetatud juhtudel toimub kättetoimetamine kohe, kui hagiavalduse puudused on kõrvaldatud või kui Euroopa Kohus on tunnistanud hagiavalduse neis kahes artiklis sätestatud nõuete täitmata jätmisest hoolimata vastuvõetavaks.

Artikkel 124

Kostja vastuse sisu

1. Kahe kuu jooksul hagiavalduse kättetoimetamisest arvates esitab kostja vastuse. Selles tuleb märkida:

- a) kostja nimi ja aadress;
- b) esitatud väited ja argumendid;
- c) kostja nõuded;
- d) tõendid, juhul kui neid esitatakse.

2. Kostja vastusele kohaldatakse artiklit 121.

3. President võib kostja nõuetekohaselt põhjendatud taotlusel erandkorras pikendada lõikes 1 ette nähtud tähtaega.

Artikkel 125

Dokumentide edastamine

Kui Euroopa Parlament, nõukogu või Euroopa Komisjon ei ole kohtuasja pool, edastab Euroopa Kohus neile hagiavalduse ja kostja vastuse ära kirjad ilma lisadeta, et nad saaksid hinnata, kas taotletakse nende õigusakti kohaldamata jätmist ELTL artikli 277 alusel.

Artikkel 126

Repliik ja vasturepliik

1. Hagiavaldust ja kostja vastust võib täiendada hageja repliigi ja kostja vasturepliigi.

2. President määrab nende menetlusdokumentide esitamise tähtajad. Ta võib täpsustada, milliseid küsimusi repliik või vasturepliik peaksid käsitlema.

3. peatükk

VÄITED JA TÕENDID

Artikkel 127

Uued väited

1. Menetluse käigus on uute väidete esitamine keelatud, välja arvatud juhul, kui need tuginevad faktilistele ja õiguslikele asjaoludele, mis on tulnud ilmsiks menetluse käigus.

2. Ilma et see piiraks hilisemat otsust väite vastuvõetavuse kohta, võib president ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ära kuulamist määrata teisele poolele tähtaja sellele väitele vastamiseks.

Artikkel 128

Tõendid ja nende pakkumine

1. Pooled võivad repliigis ja vasturepliigis esitada oma argumentide toetamiseks täiendavaid tõendeid või pakkuda nende esitamist. Pooled peavad tõendite hilist esitamist põhjendama.

2. Erandkorras võivad pooled esitada tõendeid või pakkuda nende esitamist veel pärast menetluse kirjaliku osa lõpetamist. Pooled peavad tõendite hilist esitamist põhjendama. President võib ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ära kuulamist määrata teisele poolele tähtaja nende tõendite osas seisukoha võtmiseks.

4. peatükk

MENETLUSSE ASTUMINE

Artikkel 129

Menetlusse astumise ese ja tagajärjed

1. Menetlusse astumise esemeks võib olla üksnes ühe poole nõuete täielik või osaline toetamine. See ei anna pooltega samaväärseid menetlusõigusi, eelkõige õigust taotleda kohtuistungit.

2. Menetlusse astumine on põhivaidluse suhtes aktsessoorne. Selle ese langeb ära kohtuasja kustutamisel Euroopa Kohtu registrist, hagist loobumise või poolte kokkuleppe korral või hagi tunnistamisel vastuvõetamatuks.

3. Menetlusse astuja peab nõustuma menetlusega selles staadiumis, milles see on hetkel, kui ta menetlusse astub.

4. Euroopa Kohus võib kaaluda menetlusse astumise avalduse rahuldamist, kui see on esitatud pärast artiklis 130 ette nähtud tähtaja möödumist, kuid enne menetluse suulise osa avamise otsust vastavalt artikli 60 lõikele 4. Kui president annab menetlusse astumiseks loa ja kohtuistung toimub, võib menetlusse astuja esitada oma seisukohad kohtuistungil ajal.

Artikkel 130

Menetlusse astumise avaldus

1. Menetlusse astumise avaldus tuleb esitada kuue nädala jooksul käesoleva kodukorra artikli 21 lõikes 4 märgitud teada-
ande avaldamisest.
2. Menetlusse astumise avalduses märgitakse:
 - a) kohtuasi;
 - b) kohtuasja pooled;
 - c) menetlusse astuja nimi ja aadress;
 - d) nõuded, mille toetuseks soovib taotleja menetlusse astuda;
 - e) menetlusse astumist õigustavad asjaolud, kui avaldus on esitatud põhikirja artikli 40 teise või kolmanda lõigu alusel.
3. Menetlusse astuja peab olema esindatud põhikirja artikli 19 kohaselt.
4. Kohaldatakse käesoleva kodukorra artikleid 119, 121 ja 122.

Artikkel 131

Menetlusse astumise avalduse lahendamine

1. Menetlusse astumise avaldus toimetatakse pooltele kätte, et nad saaksid selle kohta esitada oma kirjalikud või suulised märkused.
2. Kui avaldus on esitatud põhikirja artikli 40 esimese või kolmanda lõigu alusel, lubatakse menetlusse astumist presidendi otsusega ja menetlusse astujale edastatakse ärakirjad kõigist pooltele kätte toimetatud menetlusdokumentidest, kui pooled ei esita menetlusse astumise avalduse kohta märkusi kümne päeva jooksul alates lõikes 1 viidatud kättetoimetamisest või kui nad sama tähtaja jooksul ei viita salajastele või konfidentsiaalsetele tõenditele või dokumentidele, mille edastamine menetlusse astujale tekitaks pooltele kahju.
3. Muudel juhtudel lahendab president menetlusse astumise avalduse määrusega või annab selle lahendamiseks Euroopa Kohtule.
4. Kui menetlusse astumise avaldus rahuldatakse, edastatakse menetlusse astujale ärakirjad kõigist pooltele kätte toimetatud menetlusdokumentidest, välja arvatud vajaduse korral salajased või konfidentsiaalsed tõendid või dokumendid, mida vastavalt lõikele 3 ei edastata.

Artikkel 132

Kirjalike seisukohtade esitamine

1. Menetlusse astuja võib esitada oma kirjalikud seisukohad ühe kuu jooksul alates eelmises artiklis viidatud menetlusdokumentide edastamisest. President võib seda tähtaega menetlusse astuja põhjendatud taotluse alusel pikendada.

2. Menetlusse astuja seisukohad sisaldavad:

- a) menetlusse astuja nõudeid, mis toetavad täielikult või osaliselt kohtuasja ühe poole nõudeid;
- b) menetlusse astuja väiteid ja argumente;
- c) tõendeid, juhul kui neid esitatakse, või nende pakkumist.

3. Pärast menetlusse astuja seisukohtade esitamist määrab president vajaduse korral tähtaja, mille jooksul võivad pooled menetlusse astuja seisukohtadele vastata.

5. peatükk

KIIRENDATUD MENETLUS

Artikkel 133

Kiirendatud menetluse kohaldamise otsustamine

1. Kui kohtuasja laad nõuab asja lahendamist lühikese aja jooksul ja kui hageja või kostja seda taotleb, võib Euroopa Kohtu president, olles vastaspoole, ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulanud, otsustada lahendada kohtuasja kiirendatud menetluses, kaldudes kõrvale käesoleva kodukorra sätestest.
2. Taotlus kohtuasja lahendamiseks kiirendatud menetluses tuleb esitada eraldi dokumendina koos hagiavalduse või kostja vastusega.
3. Erandkorras võib president teha sellise otsuse ka omal algatusel, olles pooled, ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulanud.

Artikkel 134

Menetluse kirjalik osa

1. Kiirendatud menetluses võib hagiavaldust ja kostja vastust täiendada repliik ja vasturepliik üksnes juhul, kui president, olles ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulanud, seda vajalikuks peab.
2. Menetlusse astuja võib esitada oma seisukohad üksnes juhul, kui president pärast ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulamist seda vajalikuks peab.

Artikkel 135

Menetluse suuline osa

1. Vahetult pärast kostja vastuse esitamist või kui otsus kohtuasja lahendamiseks kiirendatud menetluses tehakse pärast kostja vastuse esitamist, siis vahetult pärast nimetatud otsuse tegemist, määrab president kohtuistungis kuupäeva, mis tehakse pooltele viivitamata teatavaks. President võib kohtuistungis kuupäeva edasi lükata, kui on vaja teostada menetlustoiminguid või kui menetlust korraldavate meetmete võtmine seda nõuab.

2. Ilma et see piiraks artiklite 127 ja 128 kohaldamist, võivad pooled täiendada oma argumente ja esitada või pakkuda tõendeid menetluse suulises osas. Pooled peavad tõendite hilist esitamist põhjendama.

Artikkel 136

Asja sisuline lahendamine

Euroopa Kohus lahendab kohtuasja pärast kohtujuristi ärakuulamist.

6. peatükk

KOHTUKULUD

Artikkel 137

Otsus kohtukulude kohta

Kohtuotsuses või -määruses tehakse otsus kohtukulude kohta.

Artikkel 138

Kohtukulude jaotamise üldreeglid

1. Kohtuvaidluse kaotanud pool on kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

2. Kui kaotanud poolel on mitu isikut, otsustab Euroopa Kohus kohtukulud jagada.

3. Kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks, jäävad kummagi poole kohtukulud tema enda kanda. Kui kohtuasja asjaolud seda õigustavad, võib Euroopa Kohus otsustada, et lisaks enda kohtukulude kandmisele mõistetakse poolelt välja ka osa teise poole kohtukuludest.

Artikkel 139

Põhjendamatult või pahatahtlikult tekitatud kulud

Euroopa Kohus võib otsustada, et pool, isegi kui ta on võitnud, hüvitab kulud, mida ta on kohtu arvates põhjendamatult või pahatahtlikult teisele poolele tekitanud.

Artikkel 140

Menetlusse astujate kohtukulud

1. Menetlusse astunud liikmesriigid ja institutsioonid kannavad ise oma kohtukulud.

2. EMP lepingu osalisriigid, kes ei ole liikmesriigid, ning EFTA järelevalveamet kannavad menetlusse astumise korral ise oma kohtukulud.

3. Euroopa Kohus võib otsustada, et menetlusse astuja, keda ei ole eelmistes lõigetes nimetatud, kannab ise oma kohtukulud.

Artikkel 141

Kohtukulud hagist loobumise korral

1. Pool, kes hagist loobub, on kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool oma märkustes hagist loobumise kohta seda nõuab.

2. Sellegipoolest kannab hagist loobunud poole taotlusel kohtukulud vastaspool, kui see on viimase käitumise tõttu õigustatud.

3. Kui pooled on kohtukulude suhtes kokku leppinud, tehakse otsus kohtukulude kohta vastavalt sellele kokkuleppele.

4. Kui kohtukulude hüvitamise nõuet ei ole esitatud, kannavad pooled ise oma kohtukulud.

Artikkel 142

Kohtukulud lahendi tegemise vajaduse äralangemisel

Kui vajadus lahendi tegemiseks langeb ära, jaotab Euroopa Kohus kohtukulud omal äranägemisel.

Artikkel 143

Menetlusega seotud kulud

Menetlus Euroopa Kohtus on tasuta, välja arvatud järgmistel juhtudel:

- kui Euroopa Kohus on kandnud kulusid, mida oleks võinud vältida, võib kohus, olles kohtujuristi ära kuulanud, need kulud välja mõista poolelt, kes on need põhjustanud;
- kui poole taotlusel on tehtud ära kirju või tõlkeid, mille kulusid peab kohtusekretär ülemääraseks, hüvitab see pool need kulud käesoleva kodukorra artiklis 22 osutatud kohtukantslei tasumäärade alusel.

Artikkel 144

Hüvitamisele kuuluvad kulud

Ilma et see piiraks eelmise artikli kohaldamist, kuuluvad hüvitamisele järgmised kulud:

- käesoleva kodukorra artikli 73 kohaselt tunnistajatele ja ekspertidele makstavad summad;
- menetlusega seotud vältimatud poolte kulud, eelkõige sõidu- ja elamiskulud ning esindaja-, nõustaja- või advokaaditasud.

Artikkel 145

Hüvitamisele kuuluvate kulude vaidlustamine

1. Kui hüvitatavate kulude üle tekib vaidlus, lahendab selle hüvitatud poole taotlusel pärast vastaspoole märkuste ja kohtujuristi ärakuulamist määrusega kolmest kohtunikust koosnev koda, kuhu kuulub asjaga tegelenud ettekandja-kohtunik. Sel juhul kuuluvad kohtukoosseisu selle koja president, ettekandja-kohtunik ja esimene või vajaduse korral kaks esimest kohtunikku artikli 28 lõikes 3 märgitud nimekirjast, kes on nendel järjekohadel kuupäeval, mil ettekandja-kohtunik saadab kohtukulude vaidluse sellele kojale.

2. Kui ettekandja-kohtunik ei kuulu kolmest kohtunikust koosnevasse kotta, otsustab samadel tingimustel viiest kohtunikust koosnev koda, kuhu ta kuulub. Peale ettekandja-kohtuniku kuuluvad kohtukoosseisu neli kohtunikku artikli 28 lõikes 2 märgitud nimekirjast, kes on nendel järjekohtadel kuupäeval, mil ettekandja-kohtunik saadab kohtukulude vaidluse sellele kojale.

3. Pooled võivad määruse täitmiseks taotleda selle tõestatud ära kirja.

Artikkel 146

Maksevahendid

1. Euroopa Kohus ja tema võlgnikud teevad oma maksed eurodes.

2. Kui hüvitamisele kuuluvad kulud on kantud mingis muus valuutas kui euro või kui hüvitise aluseks olevad toimingud on tehtud riigis, mille valuuta ei ole euro, konverteeritakse valuuta makse tegemise päeval kehtiva Euroopa Keskpanga vahetuskursi järgi.

7. peatükk

POOLTE KOKKULEPE, HAGIST LOOBUMINE, KOHTULAHENDI TEGEMISE VAJADUSE ÄRALANGEMINE JA MENETLUSKÜSIMUSED

Artikkel 147

Poolte kokkulepe

1. Kui pooled saavutavad kokkuleppe enne Euroopa Kohtu otsuse tegemist ja teatavad kohtule oma nõuetest loobumisest, teeb president määruse kohtuasja registrist kustutamiseks ja otsustab kohtukulude jaotamise vastavalt artikli 141 sätetele, võttes vajaduse korral arvesse poolte sellekohaseid ettepanekuid.

2. Käesolevat sätet ei kohaldata ETL artiklites 263 ja 265 sätestatud menetluste suhtes.

Artikkel 148

Hagist loobumine

Kui hageja teatab Euroopa Kohtule kirjalikult või kohtuistungil oma kavatsusest hagist loobuda, teeb president määruse kohtuasja registrist kustutamiseks ja otsustab kohtukulude jaotamise vastavalt artiklile 141.

Artikkel 149

Kohtulahendi tegemise vajaduse äralangemine

Kui Euroopa Kohus sedastab, et hagi ese on ära langenud ning puudub vajadus asjas otsus teha, võib ta igal ajal ettekandja-kohtuniku ettepanekul omal algatusel, olles pooled ja kohtujuristi ära kuulanud, teha asjas põhistatud määruse. Kohus otsustab kohtukulude jaotamise.

Artikkel 150

Avalikust huvist tulenev asja läbivaatamist takistav asjaolu

Euroopa Kohus võib igal ajal ettekandja-kohtuniku ettepanekul omal algatusel, olles pooled ja kohtujuristi ära kuulanud, otsustada põhistatud määrusega, et asja läbivaatamist takistab avalikust huvist tulenev asjaolu.

Artikkel 151

Vastuväited ja menetlusküsimused

1. Kui pool taotleb, et Euroopa Kohus lahendaks vastuväite või menetlusküsimuse ilma sisulist vaidlust käsitlemata, esitab ta oma taotluse eraldi dokumendiga.

2. Taotlus peab sisaldama väiteid ja argumente, millele see tugineb, taotleja nõudeid ning tõendeid ja dokumente, mis esitatakse lisadena.

3. Vahetult pärast taotluse esitamist määrab president tähtaja, mille jooksul võib vastaspool kirjalikult esitada omapoolsed väited ja nõuded.

4. Taotluse edasine menetlus on suuline, kui Euroopa Kohus ei otsusta teisiti.

5. Euroopa Kohus, olles kohtujuristi ära kuulanud, lahendab taotluse nii kiiresti kui võimalik või kui erilised asjaolud seda õigustavad, liidab selle uurimise põhikohtuasjaga.

6. Kui Euroopa Kohus jätab taotluse rahuldamata või liidab selle põhikohtuasjaga, määrab president uued tähtajad kohtuasja menetluse jätkamiseks.

8. peatükk

TAGASELJAOTSUS

Artikkel 152

Tagaseljaotsus

1. Kui nõuetekohaselt hagiavalduse saanud kostja ei esita oma vastust ettenähtud tähtaega ja vorminõudeid järgides, võib hageja taotleda Euroopa Kohtult oma nõuete rahuldamist tagaseljaotsusega.

2. Taotlus toimetatakse kostjale kätte. Euroopa Kohus võib taotluse lahendamiseks algatada menetluse suulise osa.

3. Enne tagaseljaotsuse tegemist kaalub Euroopa Kohus, olles kohtujuristi ära kuulanud, kas hagiavaldus on vastuvõetav, kas vorminõuded on täidetud ning kas hageja nõuded näivad olevat põhjendatud. Euroopa Kohus võib võtta menetlust korraldavaid meetmeid või määrata menetlustoiminguid.

4. Tagaseljaotsus kuulub täitmisele. Euroopa Kohus võib täitmise peatada, kuni ta lahendanud on artikli 156 alusel esitatud kaja, või seada täitmise tingimuseks kautsjoni maksmise, mille suurus ja maksmise kord otsustatakse asjaoludest lähtuvalt; kautsjon tagastatakse, kui kaja ei esitata või kui seda ei rahuldata.

9. peatükk

KOHTUOTSUSTE JA -MÄÄRUSTEGA SEOTUD TAOTLUSED JA AVALDUSED

Artikkel 153

Pädev kohtukoosseis

1. Käesolevas peatükis osutatud taotlused ja avaldused, välja arvatud need, mis on märgitud artiklis 159, antakse ettekandja-kohtunikule, kellele oli määratud kohtuasi, millega see taotlus või avaldus on seotud, ja määratakse menetlemiseks kohtuasja lahendanud kohtukoosseisule.

2. Kui ettekandja-kohtunikul esineb takistus, annab Euroopa Kohtu president käesolevas peatükis osutatud taotluse või avalduse kohtunikule, kes kuulus kohtukoosseisu, kes lahendas kohtuasja, mida taotlus või avaldus puudutab.

3. Kui põhikirja artiklis 17 osutatud kvoorumi ei ole enam võimalik kokku saada, määrab Euroopa Kohus ettekandja-kohtuniku ettepanekul pärast kohtujuristi ärakuulamist taotluse või kaebuse uuele kohtukoosseisule.

Artikkel 154

Kohtulahendi parandamine

1. Ilma et see piiraks kohtuotsuste ja -määruste tõlgendamise seotud sätete kohaldamist, võib Euroopa Kohus omal algatusel või poole taotlusel, kui see esitatakse kahe nädala jooksul alates kohtuotsuse kuulutamisest või kohtumääruse kättetoimetamisest, parandada kohtulahendis kirja- ja arvutusvigu ning ilmseid ebatäpsusi.

2. Kui kohtulahendi parandamise taotlus puudutab resolutsiooni või mõnda selle aluseks olevatest põhjendustest, võivad pooled, keda kohtusekretär on nõuetekohaselt teavitatud, esitada kirjalikke märkusi presidendi määratud tähtaja jooksul.

3. Euroopa Kohus teeb otsuse pärast kohtujuristi ärakuulamist.

4. Kohtulahendi parandamise määruse originaal lisatakse parandatud kohtulahendi originaalile. Parandatud kohtulahendi originaali servale tehakse määruse kohta märke.

Artikkel 155

Lahendamata jätmine

1. Kui Euroopa Kohus on jätnud nõude mõne osa või kohtukulude küsimuse lahendamata, võib huvitatud pool esitada Euroopa Kohtule kuu aja jooksul alates kohtulahendi kättetoimetamisest avalduse kohtulahendi täiendamiseks.

2. Avaldus toimetatakse vastaspoolele kätte ja president määrab talle tähtaja kirjalike märkuste esitamiseks.

3. Pärast kirjalike märkuste esitamist ja kohtujuristi ärakuulamist teeb Euroopa Kohus otsuse avalduse vastuvõetavuse ja põhjendatuse kohta.

Artikkel 156

Kaja

1. Tagaseljaotsuse peale võib esitada kaja vastavalt põhikirja artiklile 41.

2. Kaja tuleb esitada käesoleva kodukorra artiklites 120–122 sätestatud vormis ühe kuu jooksul alates kohtuotsuse kättetoimetamisest.

3. Pärast kaja kättetoimetamist määrab president tähtaja, mille jooksul võib vastaspool esitada oma kirjalikud seisukohad.

4. Menetlust jätkatakse vastavalt käesoleva kodukorra artiklitele 59–92.

5. Euroopa Kohus lahendab kaja kohtuotsusega, mille peale ei saa esitada kaja.

6. Kohtuotsuse originaal lisatakse tagaseljaotsuse originaalile. Tagaseljaotsuse originaali servale tehakse märke kaja suhtes tehtud kohtuotsuse kohta.

Artikkel 157

Kohtulahendi vaidlustamine kolmanda isiku poolt

1. Kolmanda isiku poolt põhikirja artikli 42 alusel esitatud kohtulahendi vaidlustamise avaldusele kohaldatakse käesoleva kodukorra artikleid 120–122. Avalduses tuleb lisaks märkida:

- a) vaidlustatav kohtuotsus või -määrus;
- b) mil viisil kahjustab vaidlustatav kohtulahend kolmanda isiku õigusi;
- c) põhjused, miks kolmas isik ei saanud osaleda kohtuasja menetluses.

2. Avaldus tuleb esitada kohtuasja kõikide poolte vastu.

3. Avaldus esitatakse kahe kuu jooksul alates kohtulahendi avaldamisest *Euroopa Liidu Teatajas*.

4. Euroopa Kohus võib kolmanda isiku poolt esitatud kohtulahendi vaidlustamise avalduse alusel kohtulahendi täitmise peatada. Kohaldatakse käesoleva jaotise 10. peatüki sätteid.

5. Vaidlustatud kohtulahendit muudetakse kolmanda isiku nõuete rahuldamise ulatuses.

6. Kolmanda isiku poolt vaidlustatud kohtulahendi kohta tehtud kohtuotsuse originaal lisatakse vaidlustatud kohtulahendi originaalile. Vaidlustatud kohtulahendi originaali servale tehakse märged kolmanda isiku poolt vaidlustatud kohtulahendi kohta tehtud kohtuotsusest.

Artikkel 158

Tõlgendamine

1. Põhikirja artikli 43 kohaselt annab Euroopa Kohus juhul, kui kohtuotsuse või -määruse mõte või ulatus on kahtluse all, poole või liidu institutsiooni avalduse alusel, milles põhjendatakse vajaliku huvi olemasolu, kohtuotsuse või -määruse tõlgenduse.

2. Tõlgendamistaotlus tuleb esitada kahe aasta jooksul alates kohtuotsuse kuulutamise või kohtumääruse kättetoimetamise kuupäevast.

3. Tõlgendamistaotlus esitatakse käesoleva kodukorra artiklite 120–122 kohaselt. Lisaks märgitakse taotluses:

- a) kohtulahend, mida taotlus puudutab;
- b) kohtulahendi tekst, mille tõlgendamist taotletakse.

4. Taotlus tuleb esitada selle kohtuasja kõigi poolte vastu, keda puudutab kohtulahend, mille tõlgendamist taotletakse.

5. Euroopa Kohus lahendab taotluse, olles andnud pooltele võimaluse märkuste esitamiseks ja olles kohtujuristi ära kuulanud.

6. Tõlgendava kohtulahendi originaal lisatakse tõlgendatud kohtulahendi originaalile. Tõlgendatud kohtulahendi originaali servale tehakse märged tõlgendava kohtulahendi kohta.

Artikkel 159

Teistmine

1. Põhikirja artikli 44 kohaselt võib avalduse Euroopa Kohtu lahendi teistmiseks esitada Euroopa Kohtule üksnes sellise asjaolu teadasaamisel, millel on otsustav tähtsus ja mis enne kohtuotsuse kuulutamist või kohtumääruse kättetoimetamist ei olnud Euroopa Kohtule ega teistmist taotlevale poolele teada.

2. Ilma et see piiraks põhikirja artikli 44 kolmandas lõigus ette nähtud kümneaastast tähtaega, esitatakse teistmisavaldus kolme kuu jooksul alates päevast, mil avalduse esitaja sai teada teistmisavalduse aluseks olevast faktilisest asjaolust.

3. Teistmisavalduse suhtes kohaldatakse käesoleva kodukorra artikleid 120–122. Avalduses tuleb lisaks märkida:

- a) vaidlustatav kohtuotsus või -määrus;
- b) millised kohtulahendi punktid vaidlustatakse;
- c) avalduse aluseks olevad faktilised asjaolud;
- d) tõendid kohtulahendi teistmist õigustavate faktiliste asjaolude ja lõikes 2 nimetatud tähtaegade järgimise kohta.

4. Teistmisavaldus esitatakse teistetava kohtuasja kõigi poolte vastu.

5. Ilma et see mõjutaks Euroopa Kohtu sisulist otsust, lahendab kohus avalduse vastuvõetavuse küsimuse kohtumäärusega pärast kohtujuristi ärakuulamist ning arvestades poolte kirjalikke seisukohti.

6. Kui Euroopa Kohus tunnustab avalduse vastuvõetavaks, asub ta avaldust sisuliselt läbi vaatama ja lahendab asja kohtuotsusega käesoleva kodukorra kohaselt.

7. Teistva kohtuotsuse originaal lisatakse teistatud kohtulahendi originaalile. Teistatud kohtulahendi originaali servale tehakse märged teistva kohtuotsuse kohta.

10. peatükk

ÕIGUSAKTI KOHALDAMISE PEATAMINE JA MUUD AJUTISED MEETMED

Artikkel 160

Õigusakti kohaldamise peatamise või ajutiste meetmete taotlus

1. ETL artikli 278 ja EAA artikli 157 kohaselt esitatud taotlus institutsiooni õigusakti kohaldamise peatamiseks on vastuvõetav üksnes juhul, kui taotleja on esitanud Euroopa Kohtusse hagi selle õigusakti vaidlustamiseks.

2. ETL artiklis 279 märgitud muu ajutise meetme kohaldamise taotlus on vastuvõetav üksnes juhul, kui taotluse esitab Euroopa Kohtu menetluses oleva kohtuasja pool ja taotlus on selle kohtuasjaga seotud.

3. Eelmistes lõigetes märgitud taotlustes tuleb märkida hagi ese, kiireloomulisust põhjendavad asjaolud ning fakti- ja õigusväited, mis esmapilgul õigustavad taotletava ajutise meetme kohaldamist.

4. Taotlus esitatakse eraldi dokumendina vastavalt käesoleva kodukorra artiklites 120–122 sätestatud tingimustele.

5. Taotlus toimetatakse vastaspoolele kätte ja president määrab lühikese tähtaja, mille jooksul see pool võib esitada kirjalikke või suulisi seisukohti.

6. President kaalub, kas menetlustoimingu teostamine on vajalik.

7. President võib taotluse rahuldada ka enne vastaspoole seisukohtade esitamist. Ajutist meetet võib hiljem muuta või tühistada ka kohtu enda algatusel.

Artikkel 161

Taotluse lahendamise

1. President lahendab taotluse ise või annab selle viivitamata Euroopa Kohtule lahendamiseks.

2. Kui presidendil esineb takistus, kohaldatakse käesoleva kodukorra artikleid 10 ja 13.

3. Kui taotlus antakse lahendamiseks Euroopa Kohtule, lahendab kohus selle viivitamata, olles kohtujuristi ära kuulanud.

Artikkel 162

Täitmise peatamise või ajutiste meetmete kohaldamise määrus

1. Taotlus lahendatakse põhistatud määrusega, mis ei kuulu edasikaebamisele. Määrus toimetatakse viivitamata pooltele kätte.

2. Määruse täitmise tingimusena võib nõuda, et taotleja maksaks kautsjoni, mille suurus ja maksmise tingimused määratakse asjaoludest lähtuvalt.

3. Määruses võib ette näha kuupäeva, mil ajutise meetme kehtivus lõpeb. Kuupäeva puudumisel muutub meede kehtetuks alates lõpliku kohtuotsuse kuulutamisest.

4. Määrus on ajutise toimega ning ei mõjuta Euroopa Kohtu sisulist otsust.

Artikkel 163

Asjaolude muutumine

Asjaolude muutumise korral võib poole taotlusel määrust igal ajal muuta või selle tühistada.

Artikkel 164

Uus taotlus

Ajutise meetme kohaldamise taotluse rahuldamata jätmise ei takista seda esitanud poolel esitada uut taotlust, mis põhineb uutel faktilistel asjaoludel.

Artikkel 165

ELTL artiklite 280 ja 299 ning EAA artikli 164 alusel esitatud taotlus

1. ELTL artiklite 280 ja 299 ning EAA artikli 164 kohaselt esitatud taotlusele kohaldatakse käesoleva peatüki sätteid Euroopa Kohtu lahendi või nõukogu, Euroopa Komisjoni või Euroopa Keskpanga õigusakti sundtäitmise peatamiseks.

2. Taotluse rahuldamise määruks nähakse vajaduse korral ette kuupäev, mil ajutise meetme kehtivus lõpeb.

Artikkel 166

EAA artikli 81 alusel esitatud taotlus

1. EAA artikli 81 kolmandas ja neljandas lõigus märgitud taotlus sisaldab järgmist:

- a) kontrollitavate isikute või ettevõtjate nimed ja aadressid;
- b) selgitus kontrollitavate asjaolude ja kontrollimise eesmärgi kohta.

2. President lahendab taotluse määrusega. Kohaldatakse käesoleva kodukorra artiklit 162.

3. Kui presidendil esineb takistus, kohaldatakse käesoleva kodukorra artikleid 10 ja 13.

V JAOTIS

APELLATSIOONKAEBUSE ESITAMINE ÜLDKOHTU LAHENDI PEALE

1. peatükk

APELLATSIOONKAEBUSE VORM, SISU JA NÕUDED

Artikkel 167

Apellatsioonkaebuse esitamine

1. Apellatsioonkaebus esitatakse Euroopa Kohtu või Üldkohtu kantseleisse.

2. Üldkohtu kantselei edastab Euroopa Kohtu kantseleile viivitamata kohtuasja esimese astme toimiku ja kui apellatsioonkaebus on esitatud temale, siis ka apellatsioonkaebuse.

Artikkel 168

Apellatsioonkaebuse sisu

1. Apellatsioonkaebuses märgitakse:

- a) apellatsioonkaebuse esitaja, keda nimetatakse apellandiks, nimi ja aadress;
- b) Üldkohtu vaidlustatud lahend;
- c) teiste Üldkohtu kohtuasja poolte nimed;
- d) õigusväited ja -argumendid ning lühiülevaade õigusväidetest;
- e) apellandi nõuded.

2. Apellatsioonkaebuse suhtes kohaldatakse käesoleva kodukorra artikleid 119 ja 121 ning artikli 122 lõiget 1.

3. Apellatsioonkaebuses märgitakse kuupäev, mil vaidlustatud kohtulahend apellandile kätte toimetati.

4. Kui apellatsioonkaebus ei vasta käesoleva artikli lõigetele 1–3, annab kohtusekretär apellandile mõistliku tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Kui apellant ei kõrvalda puudusi ettenähtud tähtaja jooksul, otsustab Euroopa Kohus pärast ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ärakuulamist, kas selle nõude täitmata jätmine toob kaasa apellatsioonkaebuse tunnistamise vastuvõetamatuks.

Artikkel 169

Apellatsioonkaebuse nõuded, väited ja argumendid

1. Apellatsioonkaebuses võib nõuda Üldkohtu lahendi, nagu see on esitatud selle lahendi resolutsioonis, täielikku või osalist tühistamist.
2. Õigusväidetes ja -argumentides näidatakse täpselt, millised Üldkohtu lahendi põhjenduse punktid vaidlustatakse.

Artikkel 170

Nõuded apellatsioonkaebuse põhjendatuks tunnistamise korral

1. Kui apellatsioonkaebus tunnistatakse põhjendatuks, võib selles nõuda esimeses astmes esitatud, kuid mitte uute nõuete osalist või täielikku rahuldamist. Apellatsioonkaebuses ei või muuta Üldkohtu menetluses olnud hagi eset.
2. Kui apellant taotleb vaidlustatud kohtulahendi tühistamise korral kohtuasja tagasisaatmist Üldkohtule, esitab ta põhjused, miks Euroopa Kohtul ei ole võimalik teha kohtuasjas otsust.

2. peatükk

VASTUS APELLATSIOONKAEBUSELE, REPLIIK JA VASTUREPLIIK

Artikkel 171

Apellatsioonkaebuse kättetoimetamine

1. Apellatsioonkaebus toimetatakse kätte teistele Üldkohtu kohtuasja pooltele.
2. Artikli 168 lõikes 4 nimetatud juhtudel toimub kättetoimetamine kohe, kui puudused on kõrvaldatud või kui Euroopa Kohus on tunnistanud apellatsioonkaebuse vastuvõetavaks hoolimata selles artiklis sätestatud vorminõuete täitmata jätmisest.

Artikkel 172

Pooled, kes võivad esitada vastuse apellatsioonkaebusele

1. Kõik Üldkohtu kohtuasja pooled, kellel on huvi, et apellatsioonkaebus rahuldataks või jäetaks rahuldamata, võivad esitada apellatsioonkaebusele vastuse kahe kuu jooksul alates apellatsioonkaebuse kättetoimetamisest. Apellatsioonkaebusele vastuse esitamise tähtaega ei pikendata.

Artikkel 173

Vastuse sisu

1. Vastuses apellatsioonkaebusele märgitakse:
 - a) selle esitaja nimi ja aadress;
 - b) kuupäev, mil apellatsioonkaebus talle kätte toimetati;
 - c) õigusväited ja argumendid;
 - d) nõuded.
2. Vastusele kohaldatakse käesoleva kodukorra artikleid 119 ja 121.

Artikkel 174

Vastuse nõuded

Vastuses apellatsioonkaebusele võib nõuda apellatsioonkaebuse täielikku või osalist rahuldamist või rahuldamata jätmist.

Artikkel 175

Repliik ja vasturepliik

1. Apellatsioonkaebust ja vastust apellatsioonkaebusele võib täiendada repliigi ja vasturepliigiga üksnes juhul, kui apellant on seitsme päeva jooksul apellatsioonkaebuse vastuse kättetoimetamisest esitanud sellekohase põhjendatud taotluse ja president leiab pärast ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ärakuulamist, et see on vajalik eelkõige selleks, et apellant saaks võtta seisuks vastuvõetamatuse vastuväite kohta või vastuses esitatud uute asjaolude kohta.
2. President määrab repliigi esitamise tähtpäeva ja selle kättetoimetamisel vastaspoolele vasturepliigi esitamise tähtpäeva. Ta võib piirata nende dokumentide lehekülgede arvu ja neis käsitletavaid küsimusi.

3. peatükk

VASTUAPELLATSIOONKAEBUSE VORM, SISU JA NÕUDED

Artikkel 176

Vastuapellatsioonkaebus

1. Käesoleva kodukorra artiklis 172 viidatud pooled võivad esitada vastuapellatsioonkaebuse sama tähtaja jooksul, mis on ette nähtud apellatsioonkaebusele vastuse esitamiseks.
2. Vastuapellatsioonkaebus tuleb esitada eraldi dokumendina vastusest apellatsioonkaebusele.

Artikkel 177

Vastuapellatsioonkaebuse sisu

1. Vastuapellatsioonkaebuses märgitakse:
 - a) vastuapellatsioonkaebuse esitaja nimi ja aadress;

- b) kuupäev, mil apellatsioonkaebus talle kätte toimetati;
- c) õigusväited ja -argumendid;
- d) nõuded.

2. Vastuapellatsioonkaebusele kohaldatakse käesoleva kodukorra artikleid 119 ja 121 ning artikli 122 lõikeid 1 ja 3.

Artikkel 178

Vastuapellatsioonkaebuse nõuded, väited ja argumendid

1. Vastuapellatsioonkaebuses võib nõuda Üldkohtu lahendi täielikku või osalist tühistamist.
2. Nõuda võib ka Üldkohtule esitatud hagi vastuvõetavuse osas sõnaselgelt või vaikimisi tehtud otsuse tühistamist.
3. Õigusväidetes ja -argumentides näidatakse täpselt, millised Üldkohtu lahendi punktid vaidlustatakse. Need väited ja argumendid peavad erinema väidetest ja argumentidest, mis on esitatud vastuses apellatsioonkaebusele.

4. peatükk

VASTUAPELLATSIOONKAEBUSELE JÄRGNEVAD MENETLUSDOKUMENDID

Artikkel 179

Vastus vastuapellatsioonkaebusele

Vastuapellatsioonkaebuse esitamise korral võivad apellant ja kõik teised Üldkohtu kohtuasja pooled, kellel on huvi, et vastuapellatsioonkaebus rahuldataks või jäetaks rahuldamata, esitada kahe kuu jooksul alates vastuapellatsioonkaebuse kättetoimetamisest vastuse, milles võib käsitleda vaid vastuapellatsioonkaebuses esitatud väiteid. Seda tähtaega ei pikendata.

Artikkel 180

Vastuapellatsioonkaebusele järgnev repliik ja vasturepliik

1. Vastuapellatsioonkaebust ja vastust vastuapellatsioonkaebusele võib täiendada repliigi ja vasturepliigiga üksnes juhul, kui vastuapellatsioonkaebuse esitaja on seitsme päeva jooksul alates vastuapellatsioonkaebuse vastuse kättetoimetamisest esitanud sellekohase põhjendatud taotluse ja president leiab pärast ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ärakuulamist, et see on vajalik eelkõige selleks, et see pool saaks võtta seisukoha vastuvõetamatuse vastuväite või uute asjaolude kohta, mis on esitatud vastuses vastuapellatsioonkaebusele.

2. President määrab repliigi esitamise tähtpäeva ja selle kättetoimetamisele vastaspoolele vasturepliigi esitamise tähtpäeva. Ta võib piirata nende dokumentide lehekülgede arvu ja neis käsitletavaid küsimusi.

5. peatükk

APELLATSIOONKAEBUSED, MIS LAHENDATAKSE KOHTUMÄÄRUSEGA

Artikkel 181

Ilmselgelt vastuvõetamatu või ilmselgelt põhjendamatu apellatsioonkaebus või vastuapellatsioonkaebus

Kui apellatsioonkaebus või vastuapellatsioonkaebus on tervikuna või osaliselt ilmselgelt vastuvõetamatu või ilmselgelt põhjenda-

matu, võib Euroopa Kohus ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist igal ajal jätta apellatsioonkaebuse või vastuapellatsioonkaebuse põhjendatud määrusega tervikuna või osaliselt rahuldamata.

Artikkel 182

Ilmselgelt põhjendatud apellatsioonkaebus või vastuapellatsioonkaebus

Kui Euroopa Kohus on juba lahendanud ühe või mitu õigusküsimust, mis on apellatsioonkaebuse või vastuapellatsioonkaebuse väidetes tõstatatud küsimustega identsed, ja ta peab apellatsioonkaebust või vastuapellatsioonkaebust ilmselgelt põhjendatuks, siis võib ta ettekandja-kohtuniku ettepanekul ning pärast poolte ja kohtujuristi ärakuulamist tunnistada apellatsioonkaebuse või vastuapellatsioonkaebuse ilmselgelt põhjendatuks põhjendatud määrusega, mis sisaldab viiteid asjakohasele kohtupraktikale.

6. peatükk

APELLATSIOONIASJA REGISTRIST KUSTUTAMISE TAGAJÄRJED VASTUAPELLATSIOONKAEBUSELE

Artikkel 183

Apellatsioonkaebusest loobumise või apellatsioonkaebuse ilmselge vastuvõetamatuse tagajärjed vastuapellatsioonkaebusele

Vastuapellatsioonkaebuse ese langeb ära:

- a) kui apellant loobub apellatsioonkaebusest;
- b) kui apellatsioonkaebus tunnistatakse ilmselgelt vastuvõetamatuks apellatsioonkaebuse esitamise tähtaja möödalaskmise tõttu;
- c) kui apellatsioonkaebus tunnistatakse ilmselgelt vastuvõetamatuks üksnes sel põhjusel, et see ei ole esitatud Üldkohtu lahendi peale, mis lõpetab menetluse või millega sisulised küsimused lahendatakse ainult osaliselt või millega lahendatakse pädevuse puudumise või vastuvõetamatuse vastuväidet käsitlevaid menetlusküsimusi põhikirja artikli 56 esimese lõigu mõttes.

7. peatükk

KOHTUKULUD JA TASUTA ÕIGUSABI APELLATSIOONKAEBUSTE KORRAL

Artikkel 184

Kohtukulude küsimuse lahendamine apellatsioonkaebuste korral

1. Kui järgnevatest sätetest ei tulene teisiti, kohaldatakse Euroopa Kohtu menetluses olevate Üldkohtu lahendite peale esitatud apellatsioonkaebuste lahendamisel käesoleva kodukorra artikleid 137–146 *mutatis mutandis*.

2. Kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu või kui see on põhjendatud ja Euroopa Kohus teeb ise kohtuasjas lõpliku otsuse, otsustab ta kohtukulude jaotamise.

3. Kui apellatsioonkaebus, mille esitas liikmesriik või liidu institutsioon, kes Üldkohtus menetlusse ei astunud, tunnistatakse põhjendatuks, võib Euroopa Kohus määrata, et kohtukulud jagatakse poolte vahel või et apellant, kelle kasuks otsus tehti, hüvitab kaotanud poolele kulud, mis talle tekitati apellatsioonkaebuse esitamisega.

4. Kui esimeses astmes menetlusse astuja ei ole ise apellatsioonkaebust esitanud, saab temalt apellatsioonimenetluse kohtukulud välja mõista üksnes juhul, kui ta on osalenud Euroopa Kohtu menetluse kirjalikus või suulises osas. Kui nimetatud pool osaleb menetluses, võib Euroopa Kohus jätta tema kohtukulud tema enda kanda.

Artikkel 185

Tasuta õigusabi

1. Pool, kes ei suuda kohtukulusid täielikult või osaliselt tasuda, võib igal ajal taotleda tasuta õigusabi.

2. Taotlusele tuleb lisada kogu teave ja tõendid, mis võimaldavad hinnata taotleja majanduslikku olukorda, näiteks pädeva siseriikliku asutuse tõend majandusliku olukorra kohta.

Artikkel 186

Kaebuse esitamisele eelnev tasuta õigusabi taotlus

1. Kui taotlus esitatakse enne apellatsioonkaebuse esitamist, tuleb selles lühidalt kirjeldada apellatsioonkaebuse eset.

2. Sellist taotlust ei pea esitama advokaadi kaudu.

3. Tasuta õigusabi taotluse esitamisega peatub selle esitaja suhtes apellatsioonkaebuse esitamise tähtaeg kuni selle taotluse kohta tehtud määruse kättetoimetamiseni.

4. Pärast taotluse esitamist määrab president viivitamata ettekandja-kohtuniku, kes esitab lühikese aja jooksul ettepaneku taotluse lahendamiseks.

Artikkel 187

Tasuta õigusabi taotluse lahendamine

1. Kolmest kohtunikust koosnev koda, millesse ettekandja-kohtunik kuulub, otsustab ettekandja-kohtuniku ettepanekul, olles kohtujuristi ära kuulanud, kas tasuta õigusabi tuleks anda täies ulatuses või osaliselt või tuleks sellest keelduda. Sel juhul kuuluvad kohtukoosseisu selle koja president, ettekandja-kohtunik ja esimene või vajaduse korral kaks esimest kohtunikku artikli 28 lõikes 3 märgitud nimekirjast, kes on nendel järjekohtadel kuupäeval, mil ettekandja-kohtunik on saatnud tasuta õigusabi taotluse sellele kojale. Vajaduse korral hindab kohtukoosseis, kas apellatsioonkaebus ei ole ilmselgelt põhjendamatu.

2. Kui ettekandja-kohtunik ei kuulu kolmest kohtunikust koosnevast kotta, otsustab samadel tingimustel viiest kohtunikust koosnev koda, millesse ta kuulub. Peale ettekandja-kohtuniku kuuluvad kohtukoosseisu neli kohtunikku artikli 28 lõikes 2 märgitud nimekirjast, kes on nendel järjekohtadel kuupäeval, mil ettekandja-kohtunik on saatnud tasuta õigusabi taotluse sellele kojale.

3. Kohtukoosseis lahendab asja määrusega. Määrus, millega täielikult või osaliselt keeldutakse tasuta õigusabi andmisest, peab olema põhjendatud.

Artikkel 188

Tasuta õigusabi andmiseks makstavad summad

1. Tasuta õigusabi andmisel kantakse taotleja abistamise ja Euroopa Kohtu esindamisega seotud kulud Euroopa Kohtu kassast, vajaduse korral kohtukoosseisu määratud summa ulatuses. Taotleja või tema esindaja taotlusel võib teha nende kulude katmiseks ettemakse.

2. Otsuse kohtukulusid käsitlevas osas võib Euroopa Kohus otsustada, et kohtu kassasse makstakse tervikuna või osaliselt tagasi tasuta õigusabi andmiseks välja makstud summad.

3. Kohtusekretär korraldab nende summade sissenõudmise poolt, keda kohustati neid maksuma.

Artikkel 189

Tasuta õigusabi tagasivõtmine

Tasuta õigusabi taotluse lahendanud kohtukoosseis võib igal ajal omal algatusel või vastava taotluse alusel tasuta õigusabi tagasi võtta, kui selle andmist õigustanud asjaolud on menetluse käigus muutunud.

8. peatükk

MUUD APELLATSIOONIMENETLUSELE KOHALDATAVAD SÄTTED

Artikkel 190

Muud apellatsioonimenetlusele kohaldatavad sätted

1. Kui järgnevatest sätetest ei tulene teisiti, kohaldatakse Euroopa Kohtu menetluses olevate Üldkohtu lahendite peale esitatud apellatsioonkaebuste lahendamisel käesoleva kodukorra artikleid 127, 129–136, 147–150, 153–155, 157–166.

2. Erandina artikli 130 lõikest 1 tuleb menetlusse astumise avaldus esitada ühe kuu jooksul artikli 21 lõikes 4 märgitud teatise avaldamisest.

3. Euroopa Kohtu menetluses olevate Üldkohtu lahendite peale esitatud apellatsioonkaebuste lahendamisel kohaldatakse *mutatis mutandis* artiklit 95.

VI JAOTIS

ÜLDKOHTU LAHENDITE UUESTI LÄBIVAATAMINE

Artikkel 191

Uuesti läbivaatamisega tegelev koda

Viiest kohtunikust koosnev koda määratakse üheks aastaks, et käesoleva kodukorra artiklites 193 ja 194 sätestatud tingimustel otsustada, kas Üldkohtu lahend tuleb põhikirja artikli 62 alusel uuesti läbi vaadata.

Artikkel 192

Uuesti läbivaatamisele kuuluda võivatest lahenditest teavitamine

1. Niipea kui on kindlaks määratud ELTL artikli 256 lõike 2 või 3 alusel tehtava kohtulahendi kuulutamise või allakirjutamise kuupäev, teavitab Üldkohtu kantselei sellest Euroopa Kohtu kantseleid.

2. Vahetult pärast kohtulahendi kuulutamist või allakirjutamist saadab Üldkohtu kantselei Euroopa Kohtu kantseleile kohtulahendi ning kohtutoimiku, mis tehakse viivitamata kättesaadavaks peakohtujuristile.

Artikkel 193

Apellatsioonkaebuse kohta tehtud lahendi uuesti läbivaatamine

1. Peakohtujuristi ettepanek vaadata ELTL artikli 256 lõike 2 alusel tehtud Üldkohtu lahend uuesti läbi edastatakse Euroopa Kohtu presidendile ja uuesti läbivaatamisega tegeleva koja presidendile. Samaaegselt teatatakse sellest ettepanekust kohtusekretärile.

2. Niipea kui kohtusekretäri on ettepanekust teavitatud, edastab ta uuesti läbivaatamisega tegeleva koja liikmetele Üldkohtu menetluse toimiku.

3. Kohe pärast kohtulahendi uuesti läbivaatamise ettepaneku saamist määrab Euroopa Kohtu president uuesti läbivaatamisega tegeleva koja kohtunike seast selle koja presidendile ettepanekul ettekandja-kohtuniku. Kohtukoosseis määratakse kindlaks vastavalt käesoleva kodukorra artikli 28 lõikele 2 päeval, mil kohtuasi määratakse ettekandja-kohtunikule.

4. See koda otsustab ettekandja-kohtuniku ettepanekul, kas Üldkohtu lahend tuleb uuesti läbi vaadata. Otsuses Üldkohtu lahend uuesti läbi vaadata nimetatakse üksnes uuesti läbivaatamise esemeks olevad küsimused.

5. Kohtusekretär teavitab viivitamata Üldkohut, selle menetluses olnud kohtuasja pooli ja põhikirja artikli 62a teises lõigus nimetatud teisi huvitatud isikuid Euroopa Kohtu otsusest Üldkohtu lahend uuesti läbi vaadata.

6. Euroopa Liidu Teatajas avaldatakse teadaanne, milles esitatakse Üldkohtu lahendi uuesti läbivaatamise otsuse kuupäev ja uuesti läbivaatamise esemeks olevad küsimused.

Artikkel 194

Eelotsusetaotluse kohta tehtud lahendi uuesti läbivaatamine

1. Peakohtujuristi ettepanek vaadata ELTL artikli 256 lõike 3 alusel tehtud Üldkohtu lahend uuesti läbi edastatakse Euroopa Kohtu presidendile ja uuesti läbivaatamisega tegeleva koja presidendile. Samaaegselt teatatakse sellest ettepanekust kohtusekretärile.

2. Niipea kui kohtusekretäri on ettepanekust teavitatud, edastab ta uuesti läbivaatamisega tegeleva koja liikmetele Üldkohtu menetluse toimiku.

3. Kohtusekretär teavitab uuesti läbivaatamise ettepanekust ka Üldkohut, eelotsusetaotluse esitanud kohut, põhikohtuasja pooli ning põhikirja artikli 62a teises lõigus nimetatud teisi huvitatud isikuid.

4. Kohe pärast kohtulahendi uuesti läbivaatamise ettepaneku saamist määrab Euroopa Kohtu president uuesti läbivaatamisega tegeleva koja kohtunike seast selle koja presidendile ettepanekul ettekandja-kohtuniku. Kohtukoosseis määratakse kindlaks vastavalt käesoleva kodukorra artikli 28 lõikele 2 päeval, mil kohtuasi määratakse ettekandja-kohtunikule.

5. See koda otsustab ettekandja-kohtuniku ettepanekul, kas Üldkohtu lahend tuleb uuesti läbi vaadata. Otsuses Üldkohtu lahend uuesti läbi vaadata nimetatakse üksnes uuesti läbivaatamise esemeks olevad küsimused.

6. Kohtusekretär teavitab viivitamata Üldkohut, eelotsusetaotluse esitanud kohut, põhikohtuasja pooli ja teisi põhikirja artikli 62a teises lõigus nimetatud huvitatud isikuid Euroopa Kohtu otsusest Üldkohtu lahend uuesti läbi vaadata või jätta läbi vaatamata.

7. Euroopa Liidu Teatajas avaldatakse teadaanne, milles esitatakse Üldkohtu lahendi uuesti läbivaatamise otsuse kuupäev ja uuesti läbivaatamise esemeks olevad küsimused.

*Artikkel 195***Asja sisuline lahendamine pärast otsust see uuesti läbi vaadata**

1. Otsus Üldkohtu lahend uuesti läbi vaadata toimetatakse kätte pooltele ja teistele põhikirja artikli 62a teises lõigus nimetatud huvitatud isikutele. Liikmesriikidele ja EMP lepingu osalisriikidele, kes ei ole liikmesriigid, samuti EFTA järelevalveametile toimetatakse Euroopa Kohtu otsus kätte koos selle tõlkega vastavalt käesoleva kodukorra artiklis 98 sätestatud tingimustele. Euroopa Kohtu otsus edastatakse ka Üldkohtule ja vajaduse korral eelotsusetaotluse esitanud kohtule.

2. Ühe kuu jooksul alates lõikes 1 nimetatud kättetoimetamisest võivad pooled ja muud isikud, kellele Euroopa Kohtu otsus kätte on toimetatud, esitada uuesti läbivaatamise esemeks olevate küsimuste kohta kirjalikke seisukohti.

3. Niipea kui on tehtud otsus Üldkohtu lahend uuesti läbi vaadata, määrab peakohtujurist uuesti läbivaatamise asja kohtujuristile.

4. Uuesti läbivaatamisega tegelev koda, olles kohtujuristi ära kuulanud, teeb asjas sisulise otsuse.

5. Määratud koda võib ka paluda Euroopa Kohtul määrata kohtuasi läbivaatamiseks suuremale kohtukoosseisule.

6. Kui uuesti läbivaadatav Üldkohtu lahend on tehtud ELTL artikli 256 lõike 2 alusel, otsustab Euroopa Kohus ka kohtukulude jaotuse.

VII JAOTIS**ARVAMUSED***Artikkel 196***Menetluse kirjalik osa**

1. Vastavalt ELTL artikli 218 lõikele 11 võib arvamuse taotluse esitada liikmesriik, Euroopa Parlament, nõukogu või Euroopa Komisjon.

2. Arvamuse taotlus võib käsitleda nii kavandatava lepingu vastavust aluslepingute sätetele kui ka liidu või mõne tema institutsiooni pädevust see leping sõlmida.

3. Taotlus toimetatakse kätte liikmesriikidele ja lõikes 1 nimetatud institutsioonidele, kellele president määrab tähtaja kirjalike seisukohtade esitamiseks.

*Artikkel 197***Ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi määramine**

Niipea kui arvamuse taotlus on esitatud, määrab president ettekandja-kohtuniku ning peakohtujurist määrab asja kohtujuristile.

*Artikkel 198***Kohtuistung suuliste seisukohtade ärakuulamiseks**

Euroopa Kohus võib otsustada, et menetlus hõlmab ka kohtuistungi suuliste seisukohtade ärakuulamiseks.

*Artikkel 199***Arvamuse andmise tähtaeg**

Euroopa Kohus annab oma arvamuse, olles kohtujuristi ära kuulanud, nii kiiresti kui võimalik.

*Artikkel 200***Arvamuse kuulutamine**

Arvamus, millele on alla kirjutanud president, nõupidamisel osalenud kohtunikud ja kohtusekretär, kuulutatakse avalikul kohtuistungil. Arvamus toimetatakse kätte kõigile liikmesriikidele ja artikli 196 lõikes 1 nimetatud institutsioonidele.

VIII JAOTIS**ERIMENETLUSED***Artikkel 201***Vahekohtukomitee otsuste edasikaebamine**

1. EAA artikli 18 teise lõigu alusel esitatud edasikaebuses märgitakse:

- a) kaebuse esitaja nimi ja aadress;
- b) allakirjutanu amet;
- c) vahekohtukomitee vaidlustatud otsus;
- d) kostjate nimed;
- e) lühiülevaade faktilistest asjaoludest;
- f) väited ja argumendid ning lühiülevaade neist väidetest;
- g) kaebuse esitaja nõuded.

2. Edasikaebuse suhtes kohaldatakse käesoleva kodukorra artikleid 119–121.

3. Edasikaebusele lisatakse vaidlustatud otsuse tõestatud ärakiri.

4. Kohe kui edasikaebus on esitatud, esitab kohtusekretär vahekohtukomitee kantseleile taotluse kohtuasja toimiku edastamiseks Euroopa Kohtule.

5. Menetluse suhtes kohaldatakse käesoleva kodukorra artikleid 123 ja 124. Euroopa Kohus võib otsustada, et menetlus hõlmab ka kohtuistungil suuliste seisukohtade ärakuulamiseks.

6. Kohus lahendab asja kohtuotsusega. Kui Euroopa Kohus tühistab vahekohtukomitee otsuse, võib ta kohtuasja komiteele uueks arutamiseks tagasi saata.

Artikkel 202

EAA artiklis 103 osutatud menetlus

1. EAA artikli 103 kolmandas lõigus osutatud avaldus esitatakse neljas tõestatud eksemplaris. Avaldusele lisatakse vastava kokkuleppe või lepingu projekt, Euroopa Komisjoni märgukiri asjaomasele riigile ning kõik muud tõendid.

2. Avaldus ja selle lisad toimetatakse kätte Euroopa Komisjonile, kellel on kirjalike seisukohtade esitamiseks aega 10 päeva alates kättetoimetamisest. President võib pärast asjaomase riigi ärakuulamist seda tähtaega pikendada.

3. Nende seisukohtade esitamise ja asjaomasele riigile kättetoimetamise järel lahendab Euroopa Kohus asja lühikese aja jooksul pärast kohtujuristi ärakuulamist ning asjaomase riigi ja Euroopa Komisjoni ärakuulamist, kui nad seda taotlevad.

Artikkel 203

EAA artiklites 104 ja 105 osutatud menetlused

EAA artikli 104 kolmandas lõigus ja artikli 105 teises lõigus osutatud avaldustele kohaldatakse käesoleva kodukorra II ja IV jaotise sätteid. Need avaldused toimetatakse kätte ka riigile, kust on pärit isik või ettevõtja, kelle vastu avaldus on esitatud.

Artikkel 204

EMP lepingu artikli 111 lõikes 3 sätestatud menetlus

1. EMP lepingu artikli 111 lõikes 3 osutatud juhul antakse vaidlus Euroopa Kohtu lahendada vaidluse poolteks olevate lepinguosaliste taotlusel. Taotlus toimetatakse kätte teistele lepinguosalistele, Euroopa Komisjonile, EFTA järelevalveametile ja vajaduse korral teistele huvitatud isikutele, kellele toimetatakse kätte eelotsusetaotlus, millega esitatakse sama küsimus liidu õiguse tõlgendamiseks.

2. President määrab lepinguosalistele ja teistele huvitatud isikutele, kellele taotlus on kätte toimetatud, tähtaja kirjalike seisukohtade esitamiseks.

3. Taotlus esitatakse ühes käesoleva kodukorra artiklis 36 nimetatud keeltest. Kohaldatakse artiklit 38. Artikli 98 sätteid kohaldatakse *mutatis mutandis*.

4. Niipea kui lõikes 1 märgitud taotlus on esitatud, määrab president ettekandja-kohtuniku. Seejärel määrab peakohtujurist taotluse menetlemiseks kohtujuristi.

5. Euroopa Kohus, olles kohtujuristi ärakuulanud, teeb taotluse kohta põhistatud lahendi.

6. Euroopa Kohtu lahend, millele on alla kirjutanud president, nõupidamisel osalenud kohtunikud ja kohtusekretär, toimetatakse kätte lepinguosalistele ja teistele lõigetes 1 ja 2 märgitud huvitatud isikutele.

Artikkel 205

ELL artiklis 35, enne Lissaboni lepingu jõustumist kehtinud versioonis, osutatud kohtuvaidluste lahendamine

1. ELL artikli 35 lõikes 7, enne Lissaboni lepingu jõustumist kehtinud versioonis, mis jäeti kehtima aluslepingutele lisatud protokolliga nr 36, osutatud liikmesriikidevaheline vaidlus esitatakse lahendamiseks Euroopa Kohtule vaidluse ühe poole taotlusel. Taotlus toimetatakse kätte teistele liikmesriikidele ja Euroopa Komisjonile.

2. ELL artikli 35 lõikes 7, enne Lissaboni lepingu jõustumist kehtinud versioonis, mis jäeti kehtima aluslepingutele lisatud protokolliga nr 36, osutatud liikmesriikide ja Euroopa Komisjoni vaheline vaidlus esitatakse lahendamiseks Euroopa Kohtule vaidluse ühe poole taotlusel. Taotlus toimetatakse kätte teistele liikmesriikidele, nõukogule ja Euroopa Komisjonile, kui selle on esitanud liikmesriik. Taotlus toimetatakse kätte liikmesriikidele ja nõukogule, kui selle on esitanud Euroopa Komisjon.

3. President määrab institutsioonidele ja liikmesriikidele, kellele taotlus on kätte toimetatud, tähtaja kirjalike seisukohtade esitamiseks.

4. Niipea kui lõigetes 1 ja 2 märgitud taotlus on esitatud, määrab president ettekandja-kohtuniku. Seejärel määrab peakohtujurist taotluse käsitlemiseks kohtujuristi.

5. Euroopa Kohus võib otsustada, et menetlus hõlmab ka kohtuistungil suuliste seisukohtade ärakuulamiseks.

6. Euroopa Kohus lahendab vaidluse kohtuotsusega pärast kohtujuristi ettepaneku esitamist.

7. Eelmistes lõigetes osutatud menetlust kohaldatakse ka juhul, kui liikmesriikide vahel sõlmitud kokkuleppes antakse Euroopa Kohtule pädevus lahendada liikmesriikidevahelisi või liikmesriikide ja institutsioonide vahelisi vaidlusi.

Artikkel 206

ELTL artiklis 269 osutatud taotlused

1. ELTL artiklis 269 osutatud taotlus esitatakse neljas tõetatud eksemplaris. Taotlusele lisatakse kõik asjassepuutuvad dokumendid, võimaluse korral eelkõige ELL artikli 7 kohaselt esitatud seisukohad ja soovitusel.

2. Taotlus ja selle lisad toimetatakse kätte vastavalt kas Euroopa Ülemkogule või nõukogule, kellel on kirjalike seisukohtade esitamiseks aega 10 päeva alates kättetoimetamisest. Seda tähtaega ei pikendata.

3. Taotlus ja selle lisad toimetatakse kätte ka muudele liikmesriikidele kui riik, keda see puudutab, ning Euroopa Parlamendile ja Euroopa Komisjonile.

4. Pärast käesoleva artikli lõikes 2 osutatud seisukohtade esitamist ja nende kättetoimetamist asjaomasele liikmesriigile ning lõikes 3 osutatud riikidele ja institutsioonidele, lahendab Euroopa Kohus asja, olles kohtujuristi ära kuulanud, ühe kuu jooksul alates taotluse esitamisest. Huvitatud liikmesriigi, Euroopa Ülemkogu või nõukogu taotlusel või omal algatusel võib Euroopa Kohus otsustada, et menetlus hõlmab ka kohtuistungis suuliste seisukohtade ärakuulamiseks, kuhu kutsutakse kõik käesolevas artiklis viidatud riigid ja institutsioonid.

LÕPPSÄTTED

Artikkel 207

Lisasätted

Ilma et see piiraks ELTL artikli 253 kohaldamist, võtab Euroopa Kohus pärast asjaomaste valitsustega konsulteerimist vastu lisasätted, mis käsitlevad:

- a) õigusabitaotlusi;
- b) tasuta õigusabi taotlusi;
- c) Euroopa Kohtu poolt tunnistajate või ekspertide vande murdmisest teatamist vastavalt põhikirja artiklile 30.

Artikkel 208

Rakendussätted

Euroopa Kohus võib võtta käesoleva kodukorra praktilised rakendussätted vastu eraldi dokumendina.

Artikkel 209

Kehtetuks tunnistamine

Käesolev kodukord asendab 19. juunil 1991 vastu võetud Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorra, mida on viimati muudetud 24. mail 2011 (*Euroopa Liidu Teataja*, L 162, 22. juuni 2011, lk 17).

Artikkel 210

Käesoleva kodukorra avaldamine ja jõustumine

Käesolev kodukord on autentne kodukorra artiklis 36 nimetatud keeltes, see avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* ning jõustub avaldamisele järgneva teise kuu esimesel päeval.

Luxembourg, 25. september 2012.